

Kasvatuskumppanuus vieraskielisten perheiden kanssa Pallopuiston päiväkodissa

Essi Raita
Hanna-Maria Ritoniemi

Opinnäytetyö
Joulukuu 2011
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan vaihtoehtoiset
opinnot
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan vaihtoehtoiset opinnot

RAITA, ESSI & RITONIEMI, HANNA-MARIA:
Kasvatuskumppanuus vieraskielisten perheiden kanssa Pallopuiston päiväkodissa

Opinnäytetyö 48 s., liitteet 5 s.
Joulukuu 2011

Opinnäytetyön tutkimuksen kohteena olivat Pallopuiston päiväkodin työntekijöiden haasteet ja kokemukset kasvatuskumppanuudesta. Tutkimuksessa keskityttiin vieraskielisten perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Tarkoituksena oli tuoda esiin, miten vieraskielisyys vaikuttaa kasvatuskumppanuussuhteeseen.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Haastattelut toteutettiin parihaastatteluina kahdeksalle Pallopuiston työntekijälle. Haastateltavat olivat lähihoitajia ja lastentarhanopettajia. Haastattelut tehtiin teemoittelun pohjalta, jonka jälkeen ne litteroitiin. Litteroidut haastattelut lähetettiin uudelleen työntekijöille, jotta heillä oli vielä mahdollisuus lisätä tekstiin mieleen tulleita asioita. Lopuksi haastattelut analysoitiin teemoittelun avulla.

Tutkimuksessa todetaan, että yhteisen kielen puuttuminen vaikeuttaa kasvatuskumppanuuden toteuttamista. Vieraskielisyyden ei todettu vaikuttavan kasvatuskumppanuuden käsitteeseen, vaan tapaan, kuinka sitä toteutetaan arjessa. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmassa päivähoiton rooli osoittautui merkittäväksi. Päiväkodin kuuluu tutustuttaa lapsi suomalaiseen kulttuuriin sekä tukea perhettä vahvistamaan omaa kulttuuriaan. Kasvatuskumppanuutta vieraskielisten perheiden kanssa voisi kehittää tuomalla lisää välineitä työntekijöiden ja vanhempien väliseen vuorovaikutukseen.

Avainsanat: Kasvatuskumppanuus, monikulttuurinen perhe, vieras kieli, päiväkot.

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
Option of Social Pedagogy

RAITA, ESSI & RITONIEMI, HANNA-MARIA: Educational partnership with Multi-cultural families from the employees' point of view in the Pallopuisto day care centre.

Bachelor's thesis 48 pages, appendices 5 pages
December 2011

The purpose of this study was to collect employees' knowledge and experiences about educational partnership with multi-cultural families. This study focused on increasing awareness of educational partnership. The objective was also to describe how educational partnership shows in the kindergarten on an ordinary day, and what are the challenges of educational partnership when working with multi-cultural families.

The data were collected from eight employees in the Pallopuisto kindergarten. Employees' experiences and knowledge of educational partnership were gathered via theme interviews. The interviews were conducted in pairs.

Foreign language was not found to affect the understanding of the concept of educational partnership only its realization with multi-cultural families. Interviewees' stated that the most challenging thing working with multi-cultural families was the language. Many of the other problems were associated with the lack of a common language.

This study concentrated on employee's point of view. Further research is required to investigate parents' points of view or how to develop educational partnership at Pallopuisto's kindergarten.

Key words: Educational partnership, multi-cultural family, foreign language, kindergarten.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	7
2.1 Tutkimustehtävä	7
2.2 Tutkimusmenetelmät	8
2.3 Aineiston keruu	8
2.4 Analysointi	9
3 KASVATUSKUMPPANUUS PÄIVÄHOIDOSSA	10
3.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä	10
3.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen toteutus	12
3.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen	14
3.4 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet	16
3.5 Kasvatuskumppanuus Pallopuiston päiväkodissa	17
4 MONIKULTTUURISUUS	19
4.1 Vieraskielinen perhe ja äidinkieli identiteettinä	20
4.2 Vieraskielinen perhe päivähoidossa	22
4.3 Kulttuurisidonnaiset kasvatustavat	24
4.4 Vieraskielisen perheen kanssa tehtävä kasvatuskumppanuus	25
4.5 Kotoutumissuunnitelma ja suomi toisena kielenä suunnitelma	26
5 KASVATUSKUMPPANUUS ARJEN TYÖSSÄ	29
5.1 Käsitteen määrittelyä	29
5.2 Kasvatuskumppanuuden haasteet arjessa	31
5.3 Kasvatuskumppanuuden keinot	34
5.4 Kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta	36
5.5 Erilaisen kulttuurin kohtaaminen	39
6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	43
7 POHDINTAA	43
LÄHTEET	45
LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Monikulttuurisuus on jatkuvasti lisääntymässä Suomessa. Tämä tuo haasteita myös päivähoiton maailmaan ja kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen perheiden kanssa. Työntekijät tarvitsevat uusia taitoja toteuttaa kumppanuussuhdetta, kun perheet tulevat eri kulttuureista ja yhteistä kieltä ei välttämättä ole.

Työn tarkoituksena on tuoda esiin Pallopuiston päiväkodin työntekijöiden kohtaamia haasteita sekä ajatuksia vieraskielisten perheiden kanssa tehtävästä kasvatuskumppanuus työstä. Selvitämme työssä kasvatuskumppanuuden toteutumista päivähoidossa sekä monikulttuurisen perheen tuomia haasteita. Keskitymme erityisesti vieraskielisen perheen kanssa tehtävään työhön, jolloin kasvatuskumppanuutta toteutetaan ilman yhteistä kieltä. Tarkastelun ytimenä on erityisesti arjessa tehtävä työ.

Pallopuiston päiväkotitoimi on perustettu vuonna 1975 ja se sijaitsee Tampereen Hervannassa. Päiväkodissa toimii yksi alle 3-vuotiaiden ryhmä, kaksi 3 – 5 vuotiaiden ryhmää, yksi kielellinen pienryhmä 3 – 6 vuotiaille sekä kaksi esiopetusryhmää. Päiväkodille on ominaista mukautuminen perheiden uusiin ja muuttuviin tarpeisiin. Toimintaa ohjaavia tekijöitä ovat lapsen kehityksen tukeminen, perheet yhteistyökumppaneina sekä työyhteisön toimivuus.

Aihe rajattiin erityisesti vieraskielisten perheiden kanssa tehtävään työhön. Monikulttuurisuus itsessään on hyvin laaja käsite ja halusimme nostaa esiin yhden sen tuoman erityispiirteen. Pallopuiston päiväkotitoimi toi toiveen ottaa näkökulmaksi työntekijät ja heidän kokemukset. Tässä työssä emme pyri kehittämään tai löytämään välineitä työelämään, vaan nostamaan esiin kokemuksia ja ajatuksia.

Puhuttaessa monikulttuurisesta perheestä, on usein lapselle tehtävä maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma. Päivähoidossa kasvattaja täyttää yhdessä vanhempien kanssa lapsen kotoutumissuunnitelman, suomi toisena kielenä suunnitelman sekä varhaiskasvatussuunnitelman. Pohdimme siksi päiväkodin

kasvatuskumppanuuden roolia myös kotoutumissuunnitelman kautta, sekä sen merkityksellisyyttä perheelle.

Tutkimusmenetelmänä käytimme parihaastattelua, johon osallistui yhteensä kahdeksan työntekijää. Pallopuiston päiväkotia on monikulttuurinen päiväkotia, joten kaikki työntekijät olivat toteuttaneet kasvatuskumppanuutta vieraskielisen perheen kanssa. Haastatteluissa nousi esiin arjen tuomia haasteita, sekä erilaisia käytännön eroavaisuuksia kantaväestön kanssa tehtävään työhön.

Opinnäytetyön alussa käsitellään tutkimusmetodologiaamme. Tämän jälkeen siirrymme teoriaosuuteen, jossa avaamme kasvatuskumppanuuden tärkeitä teoriapohjia, sekä monikulttuurisuuden ja vieraskielisyyden käsitteitä. Kerromme myös vieraskielisen perheen kulttuurisidonnaisista kasvatustavoista ja perheen kanssa tehtävästä työstä. Viimeisenä osana käsittelemme kasvatuskumppanuutta arjen työssä vieraskielisten perheiden kanssa. Tässä kohdassa tuomme esiin työntekijöiden kokemuksia ja näkemyksiä. Lopuksi kokoamme yhteen saamiamme johtopäätöksiä sekä pohdimme työn herättämiä ajatuksia.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Opinnäytetyömme aihe käsittelee kasvatuskumppanuutta Pallopuiston päiväkodissa vieraskielisten perheiden kanssa. Kasvatuskumppanuutta on tutkittu opinnäytetyötasolla paljon, joten yritämme tuoda työllämme aiheeseen uutta näkökulmaa. Vieraskielisyys päiväkodissa ja kumppanuussuhteessa tuntui erittäin mielenkiintoiselta ja tutkittavalta aiheelta. Yhteistyöpäiväkodiksi saimme Pallopuiston päiväkodin Tampereen Hervannasta. Sieltä tuli toive, että keskittyisimme työssämme työntekijän näkökulmaan. Seuraavissa alaluvuissa esittelemme tarkemmin tutkimuksemme menetelmiä ja toteutusta.

2.1 Tutkimustehtävä

Tutkimme opinnäytetyössämme kasvatuskumppanuutta päivähoidossa vieraskielisten perheiden kanssa työntekijän näkökulmasta. Olemme kohdentaneet työmme erityisesti Pallopuiston päiväkotiin, jolla haluamme tuoda juuri tämän päiväkodin työntekijöiden äänen kuuluviin. Tarkoituksenamme on tuoda esiin heidän kokemuksiaan, osaamista ja haasteita kasvatuskumppanuudesta vieraskielisten perheiden kanssa.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymyksenä on:

Millaista kasvatuskumppanuus on Pallopuiston päiväkodissa vieraskielisten perheiden kanssa työntekijän näkökulmasta?

- Mitä kasvatuskumppanuus on?
- Miten kasvatuskumppanuus toteutuu arjessa?
- Mitä haasteita vieraskielisyys tuo kumppanuussuhteeseen?

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen, koska pyrimme saamaan kokemuksellista tietoa kasvatuskumppanuudesta. Työntekijät kuvaavat haastatteluissa heidän tietojaan ja taitojaan kumppanuudesta. Laadulliseen tutkimukseen pää-

dyttiin siksi, että työhön saadaan näin parhaiten kerättyä työntekijöiden näkökulmia ja haasteita kasvatuskumppanuudessa. (Coolican 1993, 36.)

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusmenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, joka toteutettiin pareittain. Pareja oli yhteensä neljä eli yhteensä kahdeksan työntekijää. Parihaastatteluun tutkimuksessa päädyttiin siksi, että haastattelutilanteissa saadaan keskustelua aikaan. Työntekijälle saattaa tulla mieleen asioita toisen sanomasta asiasta, joita ei välttämättä nousisi esiin yksilöhaastatteluissa.

Valitsimme teemahaastattelun sen vuoksi, että pyrimme luomaan avoimen ja keskusteleavan ilmapiirin. Teemahaastattelu mahdollisti hieman vapaamman etenemisen haastattelutilanteessa. Se loi mahdollisuuksia myös tehdä ennalta mietittyjen teemojen lisäksi uusia kysymyksiä, jotka nousivat keskustelun lomasta. (Aaltola & Valli 2007, 25.)

Haastateltavina oli vastavalmistuneita, sekä monen vuoden työkokemuksen omaavia työntekijöitä. Eripituisten urien myötä saimme kattavamman tiedon työntekijöiden tämänhetkisistä haasteista ja kokemuksistaan kasvatuskumppanuudesta. Haastateltavina oli neljä lastentarhaopettajaa, sekä neljä lastenhoitajaa. Työntekijöitä oli aivan pienempien ryhmästä esikouluikäisten ryhmään asti.

2.3 Aineiston keruu

Tutkimuksen teoriataustalla käytimme kasvatuskumppanuudesta kertovia perusteoksia, sekä valtakunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa. Kävimme myös ennen haastatteluja keskustelemassa aiheestamme Pallopuistossa. Tällöin saimme hyviä vinkkejä siitä millaisiin käsitteisiin olisi hyvä tutustua, ja joista kannattaa etsiä lisätietoa. Perusteosten lukemisen ja Pallopuistossa käymämme keskustelun jälkeen aloimme hahmotella tutkimuskysymyksiä ja teemahaastattelussa käyttämäämme runkoa (LIITE 2).

Lähetimme etukäteen päiväkotiin saatekirjeen (LIITE 1), josta kävi ilmi haastattelussa käyttämämme teemat. Saatekirjeeseen oli myös määritelty kasvatuskumppanuuden käsitettä. Saatekirjeen myötä haastateltavat pääsivät etukäteen tutustumaan ja virittäytymään aiheeseen.

Haastattelut toteutettiin Pallopuiston päiväkodissa. Tilat vaihtelivat kokoushuoneesta pieneen varastotilaan. Joitakin haastatteluja häiritsi käynnissä olleet poraustyöt ja lasten äänet, joihin emme pystyneet etukäteen varautumaan. Kolmessa ensimmäisessä haastattelussa aikaa oli varattuna riittävästi, mutta viimeisen haastattelun kohdalla tieto haastattelun alkamisajankohdasta oli vääristynyt. Jouduimme tekemään tämän viimeisen haastattelun hieman ripeämpään tahtiin, mutta mielestämme se ei vaikuttanut saamiimme vastauksiin.

2.4 Analysointi

Nauhoitetut haastattelut litteroimme eli kirjoitimme puhtaaksi tekstinkäsittelyohjelmalla. Näin aineistoa oli helpompi käsitellä ja käydä läpi. Lähetimme puhtaaksi kirjoitetut haastattelut takaisin haastateltaville, jotta he saivat vielä muuttaa sanomaansa, sekä lisätä jotakin myöhemmin aiheesta mieleen tullutta.

Litteroidut haastattelut luettiin useaan otteeseen läpi ja analyysimenetelmäksi valikoitui teemoittelu. Teemoittelussa litteroiduista haastatteluista haetaan eri teemojen alle siihen liittyviä asioita. Näitä teemoihin luokiteltuja asioita tarkastellaan, ja niistä tehdään johtopäätöksiä. Teemoittelu sopii hyvin teemahaastatteluaineiston analysointiin, koska teemoina voi käyttää samoja teemoja kuin haastattelutilanteessa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Käytimme analysointivaiheessa sekä haastattelutilanteen teemoja, mutta myös uusia teemoja, jotka nousivat haastatteluja luettaessa selkeästi esiin.

3 KASVATUSKUMPPANUUS PÄIVÄHOIDOSSA

Jokaisen kunnan velvollisuutena on huolehtia lasten päivähoiton saamisesta kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. (Laki lasten päivähoitosta 698/1982.) Ensisijaisena lähtökohtana päivähoito antaa mahdollisuuden vanhemmille työssä käymiseen tarjoamalla hoitopaikan ja huolehtimalla lapsen tarpeista. Päivähoito pyrkii kasvatukselliseen ja opetukselliseen toimintaan. (Ojala 1993, 175.)

Kasvatuskumppanuus pohjautuu vanhempien ja ammatti-ihmisten olennaiseen tietoon lapsesta, joka jaetaan yhdessä lapsen hyvän ja kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaamiseksi. Lasten vanhemmilla ja ammatti-ihmisillä tulee olla yhteisiä tavoitteita lapsen kasvatuksessa. Kumppanuus perustuu molemminpuoliseen kunnioitukseen. (Karila ym. 2006, 93.)

3.1 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä

Bronfenbrennerin mukaan perhe ja päivähoito tukevat toisiaan. Näiden osapuolien välillä vallitsee avoin kommunikaatio, jossa suositaan henkilökohtaisia kontakteja kirjallisten viestintöjen sijaan. (Hujala 1998, 128-129.)

Päivähoito täydentää kotia; lapsen kiintymys, suhde kotiin ja perheeseen on primäärinen, eikä häviä päivähoitossa. Lapsen perheessä koetut elämykset vaikuttavat olennaisesti lapsen tapaan toimia päivähoitossa. Lapsi oppii tavan kokea ja tulkita tapahtumia, ympäristöä ja maailmaa. Hän käyttää kokemuksiin ja elämyksiin laajentaen ja syventäen niitä päivähoitossa. Päivähoito tarjoaa mahdollisuuden uusiin kokemuksiin ja vuorovaikutusmalleihin lapsen ollessa ryhmässä tai aikuisten kanssa. (Ojala 1993, 152-153.)

Anna-Leena Välimäen (2002) mukaan kasvatuskumppanuus avaa uudenlaisen asennoitumisen yhdessä kasvattamiseen. Vanhemmat usein luottavat päivähoiton henkilöstöön, mutta tietävät hyvin vähän siitä, millaista lapsella on päi-

vähoidossa. Välimäen ehdotuksen mukaan on ryhdyttävä toimiin, jotta henkilökunta ja vanhemmat oppisivat tuntemaan toisensa nykyistä paremmin. (Keskinen & Virjonen 2004, 106.)

Vuonna 2002 valtioneuvosto vahvisti varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Tässä linjauksessa keskityttiin lapsiperheiden palvelu- ja tukijärjestelmän kokonaisuuteen sekä vanhempien ja ammattihenkilöstön kumppanuuteen kasvatuksessa. Vuonna 2003 syyskuussa Stakes julkaisi Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2003). Tämän tavoitteena oli ohjata kunta- ja päiväkotikohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimista valtakunnallisten linjausten pohjalta. Varhaiskasvatuksen perusteissa on nostettu näkyviin myös vanhempien osallisuus. (Keskinen & Virjonen 2004, 107.)

Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana toimii Lasten oikeuksien sopimuksen edistäminen perheen ja palvelujen välisessä yhteistoiminnassa. Se rakentuu kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteille. Kasvatuskumppanuudessa huomio kohdennetaan siihen, miten vanhemman lasta koskeva tietämys tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja jaetuksi vuorovaikutuksessa ammattilaisen kanssa. Tärkeää on lapsen läheisten aikuisten kyky kuulla lastaan. (THL, kasvun kumppanit 2011.)

Tavoitteena kasvatuskumppanuudessa on edistää vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan tietoista sitoutumista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus on kirjattu Varhaiskasvatuksen perusteisiin eli Vasuun, Laatusuositukseen ja koulun yhteistyöhön -laatusuositukseen sekä opetusministeriön Perusopetuksen laatukriteereihin. (THL, Kasvun kumppanit 2011.)

Laki velvoittaa päivähoitoa tukemaan päivähoidossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä, sekä yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Laki lasten päivähoidosta 304/1983.) Varhaiskasvatussuunnitelma, eli Vasu on varhaiskasvatuksen sisällöllisen kehittämisen ja ohjauksen väline. Vasu avaa kasvatuskumppanuuden käsitettä ja ohjaa henkilökuntaa toimimaan ja suunnittelemaan kasvatustyötä. Varhaiskasvatuksen suunnitelman sisältöön, osallistumiseen ja arviointiin tulee vanhemmilllla olla myös mahdollisuus vaikuttaa. (Vasu 2005, 31–32.)

Kasvatuskumppanuudessa sitoudutaan toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Jotta nämä on mahdollista saavuttaa, olennaista on vanhempien ja päiväkodin välinen keskinäinen luottamus, tasavertaisuus ja toistensa kunnioittaminen. Ensisijainen vastuu lasten kasvatamisesta on vanhemmilla ja henkilöstö täydentää sitä ammatillisella tiedolla ja osaamisella. (Vasu 2005, 31.) Vanhempien ja työntekijöiden tiedot ja kokemukset yhdistyvät, jolloin on mahdollisuus luoda parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnille. Kasvatuskumppanuuteen liittyvät arvot, näkemykset, sekä vastuu tulee keskustella yhdessä. (Vasu 2005, 31.)

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys myös sen konkreettisesta organisoinnista ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Ensisijainen vastuu on henkilöstöllä sisällyttää perhekohtainen kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta. Vanhemmille tulee järjestää mahdollisuus keskustella myös muiden vanhempien ja koko henkilöstön kanssa. Tarkoitus on myös edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja ja tapoja. (Vasu 2005, 31.)

Yhtenä tavoitteena on tunnistaa herkästi ja mahdollisimman varhain lapsen kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella tarvittava tuen tarve. Mikäli sellaista ilmenee, on suunniteltava toimintastrategia yhteistyössä vanhempien kanssa lapsen tukemiseksi. (Vasu 2005, 32.)

3.2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen toteutus

Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa. Sitä myös arvioidaan säännöllisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen toiminnan järjestämisessä. Suunnitelma tehdään hoitosuhteen alussa ja sen mukaan päivähoito kykenee toimimaan johdonmukaisesti ja lapsen yksilölliset tarpeet tiedostaen. Henkilöstö havainnoi lapsen kehitystä systemaattisesti ja tietoisesti ja ottaa ne huomioon toiminnan suunnittelussa. (Vasu 2005, 33.)

Varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan lapsen kokemukset, tarpeet, tulevaisuuden näkymät, lapsen mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja lapsen yksilöllisen tuen ja ohjauksen tarpeet. Lapsen kehitystä vahvistavat myönteiset puolet tuodaan erityisesti esiin vanhempien kanssa keskusteltaessa. Jos lapsella esiintyy hyvinvointiin liittyviä huolen aiheita, tuodaan ne esiin mahdollisimman konkreettisina vanhemmille. Yhteistyössä pyritään etsimään myös ratkaisua. Suunnitelmassa sovitaan myös yhteistyön toimintatavoista vanhempien kanssa. Lapsi voi myös osallistua suunnitteluun ja arviointiin. (Vasu 2005, 33.)

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan kulttuurivähemmistöihin kuuluvilla lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa monikulttuurisessa yhteiskunnassa oman kulttuuripiirinsä ja suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Lapsen varhaiskasvatuspalvelut järjestetään niin, että lapsi kuuluu tavalliseen lapsiryhmään, ja hänen sosiaalisia kontaktejaan ryhmässä tuetaan. Varhaiskasvatus perustuu yleisiin varhaiskasvatuksen tavoitteisiin ja lapsen kulttuurisen taustan ja äidinkielen huomioon ottamiseen. Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa lähtökohtana on tyttöjen ja poikien välinen tasa-arvoisuus. Erilaisten kulttuuristen perheiden lasten tarpeet tulee ymmärtää, jotta vanhempien kasvatukselle asettamia tavoitteita voidaan käsitellä henkilöstön ja vanhempien kesken tasa-vertaisesti ja vastavuoroisesti. (Vasu 2005, 39.)

Perheellä on ensisijainen vastuu lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilyttämisessä. Oman äidinkielen tukemisessa pyritään hyödyntämään vanhempien ja lasten äidinkielen kasvuympäristön tietoa ja osaamista. Lapsen osallistuminen varhaiskasvatukseen tukee oppimaan suomea tai ruotsia toisena kielenä. Oppiminen voi tällöin tapahtua luonnollisissa tilanteissa. Yhdessä vanhempien kanssa sovitaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta ja samalla lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta. (Vasu 2005, 39-40.) Päivähoidon arkipäivässä tulee näkyä lapsen oma kulttuuri, elämäntavat ja historia. Lapselle annetaan mahdollisuus toteuttaa omaa kulttuuritaustaansa. Yhteistyössä vanhempien ja kulttuuriyhteisöjen kanssa pyritään edistämään kulttuuriperinteen jatkumista. Tarkoituksena on tukea lapsen identiteetin vahvistumista. (Vasu 2005, 40.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan varhaiskasvatuksessa otetaan huomioon eri kulttuuriryhmien erityispiirteet ja painotukset jaettuna neljään

eri ryhmään. 1) Saamelaisten lasten varhaiskasvatus toteutetaan ensisijaisesti yhdessä muiden saamenkielisten lasten kanssa. Saamenkielen tukemiseksi ja saamelaiskulttuurin tuntemiseksi tulee tehdä työtä. 2) Romanilasten varhaiskasvatuksessa kulttuurin edustajien kanssa luodaan yhteistyöverkostoja ja lisätään romanien kulttuurin tuntemusta. Lasten tulee saada tukea suomen tai ruotsin kielessä. 3) Viittomakielisten lasten varhaiskasvatus toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisten ryhmässä tai sekaryhmässä, joka koostuu viittomakommunikaatiota ja puhuttua kieltä käyttävistä lapsista. Lapsi tutustuu myös tulkin käyttöön eri tilanteissa. 4) Maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatuksessa on tärkeää tiedottaa ja keskustella vanhempien kanssa suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista. Lasten suomen tai ruotsin kielen omaksumista pyritään edistämään, sekä vanhemmille kerrotaan ja annetaan keinoja kehittää lapsen omaa äidinkieltä. Varhaiskasvatuksessa pyritään edistämään myös lasten kotoutumista. (vasu 2005, 40-41.)

3.3 Kasvatuskumppanuuden rakentuminen

Kasvatuskumppanuus alkaa tutustumisella perheeseen ja henkilökuntaan omalla tutustumiskäynnillä, joka toimii osana työkäytäntöä. Ensimmäisestä tutustumiskäynnistä voidaan tehdä ehdotus heti, kun perheelle varmistetaan tieto lapsen päivähoitopaikasta. Perheellä voi olla erilaisia ennakoajatuksia ja kysymyksiä päivähoidosta tai arjen sujumisesta. Tutustumiskäynnin tavoitteena on antaa perheelle puheenvuoro, sekä auttaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoiton aloitukseen. Käynnillä voidaan keskustella esimerkiksi lapsen päivähoiton aloittamisesta, perheen odotuksista ja toiveista. Aloituskeskustelu pyritään toteuttamaan ennen kuin lapsi saapuu päivähoitoon. Se voidaan järjestää myös lapsen siirtyessä päiväkodista toiseen, ryhmästä toiseen, aloittaessa esiopetus, tai jos lapsi tarvitsee erityistä tukea. Tutustuminen perheeseen antaa tietämystä ja ymmärrystä lapsesta, joka taas helpottaa kasvattajaa toimimaan oikein vastaanottaessaan lasta päivähoitoon. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41–42)

Lapsen elämäntilanne muuttuu päivähoiton aloituksen myötä. Lapsi tulee osalliseksi ryhmän toimintaa ja luo uusia suhteita aikuisiin. Tutustumisjaksosta jonka vanhemmat ja lapsi yhdessä toteuttavat, on hyvä sopia jo aloituskeskustelussa. Järjestely auttaa vanhempia ja lasta muutostilanteessa. Lapsen eroon vanhemmistaan on hyvä valmistaa koko perhettä. Tunteiden sanallistaminen lapselle voi olla hyvinkin tärkeää. Myös tutut turvallisuuden tunnetta lisäävät asiat voivat helpottaa lapsen eroa vanhemmista ja auttaa kiintymään aikuiseen päivähoitossa. Lapsen vanhemmat on hyvä ottaa myös huomioon ja kertoa heille, kuinka lapsi on ikävöinyt, esimerkiksi tilanteet. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43–44.)

Päivittäisissä kohtaamisissa vanhemman tuodessa ja hakiessa lapsi, rakentuu yhteinen vuoropuhelu vanhempien kanssa. Perheen kanssa voidaan keskustella lapsen päivän tapahtumista, tunteista ja ajatuksista. Vanhemmille on tärkeää jakaa ajatuksia heidän lapsestaan, ja onkin hyvä puhua niin arkisista kuin pulmallisista tilanteista. Päivittäinen vuorovaikutus helpottaa huoli- ja pulmatilanteiden esille ottamista niin kasvattajalle kuin vanhemmille. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–45.)

Hyvin tärkeäksi osaksi kasvatuskumppanuuden toteutumista asettuu vanhempien kanssa käytävät kasvatuskeskustelut. Keskustelua toteutetaan ainakin kerran vuodessa, tarvittaessa useammin. Kasvatuskeskustelu on siirtymässä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa koskeviin keskusteluihin, jossa on tärkeää käydä läpi tarkemmin lasta koskevia asioita. Varhaiskasvatussuunnitelma tulee tehdä jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle. Usein ensimmäinen keskustelu käydään jo muutaman kuukauden kuluttua lapsen aloitettua päivähoitossa. Tarkoituksena on luoda ymmärrystä ja todellisuuden kuvaa lapsesta yhdessä perheen kanssa. Kasvattajan tehtävänä on seurata lasta ja hänen kehitystä jatkuvasti, jolloin hän kykenee välittämään oman ymmärryksen ja tietämyksen lapsesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45–46.)

Lapsen erityisen tuen tilanteissa työntekijöillä on haaste toimia tavalla, joka yläläpitää ja vahvistaa vanhempien luottamusta henkilöstön tahtoon ja kykyyn auttaa lasta ja perhettä. Avoimilla kysymyksillä voidaan saada esiin paremmin vanhempien näkökulmia, ajatuksia ja näkemyksiä. Pulmatilanteissa vanhempi-

en luottamuksen kestäminen ja vahvistuminen on tärkeää. (Kaskela & Kekkonen 200, 46-48.)

3.4 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet

Kaskelan & Kekkonen (2006) mukaan kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä eri periaatetta. Nämä ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32.) Nämä periaatteet antavat pohjaa hyvälle ja toimivalle kasvatuskumppanuussuhteelle.

Vuoropuhelussa keskeiseksi asiaksi nousee toisen ihmisen kuuleminen ja kuuntelu. Hyvä kuuleva suhde vanhempien ja henkilöstön välillä sisältää aina läsnäolon vaatimuksen ja keskittymisen. Ilmapiiiristä tulisi luoda turvallinen ja myönteinen. Suhteessa asetetaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta. Kuuntelijan on haluttava ja uskallettava ottaa vastaan se, mitä toinen viestittää. Se on joskus riskin ottamista ja vaatii erilaisten tunteiden sietämistä. Aito kuuleva suhde edellyttää myös aitoa kiinnostusta, rehellisyyttä ja empaattisuutta, jotka ovat myös tehtävä näkyväksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32-33.)

Ihmisillä on halu tulla hyväksytyksi ja kunnioitetuksi sellaisena kuin on. Toisen ihmisen arvostaminen ja hyväksyminen kuuluvat kunnioittavaan asenteeseen. Kasvatuskumppanuudessa kunnioitus näkyy avoimuutena ja myönteisyytenä. Vuorovaikutuskumppanilla ei saisi tulla esiin pelkoa siitä, että hänen puheensa olisi mitätön. Kunnioittava suhde voi olla haaste kohdatessa erilaisia perheitä. Näitä voivat olla esimerkiksi erilaiset kulttuurit, arvot tai uskonnot. Vuorovaikutuksessa voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toista ihmistä. Keskustelukumppanille voidaan osoittaa rehellisyyttä ja avoimuutta, jolloin todellinen vuorovaikutus voidaan perustaa asioita peittelemättä ja teeskentelemättä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34.)

Kolmantena periaatteena Kaskela & Kekkonen (2006) määrittelevät luottamuksen rakentumisen, jonka syntyminen tarvitaan paljon aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Se rakentuu kuulemisen ja kunnioituksen periaatteista. Useimmiten luottamus vanhempien ja työntekijöiden välillä rakentuu lapsen kautta. Se, millä tavalla työntekijät välittävät tietämystään ja tuntemustaan lap-

sesta, vaikuttaa suuresti luottamuksen syntymiseen. Luottamuksen rakentumiseen vaikuttaa myös mahdollisuus vaikuttaa lapsen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyviin asioihin. Päivittäinen vuoropuhelu ja vanhempien toiveiden huomiointi luovat perustaa hyvälle luottamukselliselle suhteelle. Luottamuksen syntyminen on aina yksilöllistä, ja siihen vaikuttaa myös ihmisen aikaisemmat kokemukset samankaltaisista tilanteista ja asioista. Keskeisenä tavoitteena on luoda luottamuksellinen ilmapiiri vuoropuhelulle. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36–37.)

Dialogisuus näyttäytyy kasvatuskumppanuudessa vuoropuheluna, jossa kaikilla osapuolilla on mahdollisuus tuoda tasa-arvoisesti esiin mielipiteensä. Dialogin keskeisin perusta on toisen ihmisen kuulemisessa. Toisen ihmisen tietämys ei ole arvokkaampaa kuin toisen osapuolen. Dialogisessa vuoropuhelussa keskustelukumppanit voivat olla eri mieltä asioista, eikä keskustelussa valita puolta. Vuoropuhelussa pyritään toimimaan ja ajattelemaan yhdessä kohti lopputulosta. Tarkoituksena on sovittaa yhteen erilaisia tulkintoja. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

3.5 Kasvatuskumppanuus Pallopuiston päiväkodissa

Kasvatuskumppanuuden toteuttaminen alkaa ensimmäisestä kohtaamisesta tai yhteydenotosta perheen kanssa. Kasvatuskumppanuus päiväkodissa tarkoittaa seuraavia asioita: yhdessä kasvattamista, toiveiden huomioimista, avointa vuorovaikutusta, kuuntelua, perheiden arvojen ja kulttuurin kunnioittamista, luottamusta, tukemista, lapsen rinnalla kulkemista, sitoutumista – yhdessä sovituista asioista pidetään kiinni. Päiväkodin kasvattajilla on vastuu kasvatuskumppanuuden syntymisestä. (Pallopuiston päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2009, 3.)

Pallopuiston päiväkodin yhdeksi toimintaa ohjaavaksi arvoksi on nostettu perheet yhteistyökumppaneina. Perheitä kunnioitetaan heidän omien arvojen lähtökohdista (kulttuuri ja kasvatuseriaatteet). Pyrkimyksenä on tukea kotikasvatusta, sekä ymmärtää perheiden erilaisia elämäntilanteita. Työntekijät tukevat vanhemmuutta kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä ja tarvittaessa ohjaa van-

hempia hakemaan apua auttavista palvelupisteistä. (Pallopuiston päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2009, 2.)

Asiakaslähtöisyyden mukaan työntekijät huomioivat lapsia ja vanhempia päiväkotiin tuotaessa ja haettaessa. Kasvatuskumppanuuden tavoitteena heillä on luottamuksellinen hoitosuhde perheen kanssa. Tärkeää on avoimuus ja luottamuksellisuus, sekä perheen yksityisyyden arvostaminen. Työntekijät toivovat, että vaikeistakin asioista olisi helppo puhua. Vieraskielisten perheiden kanssa pyritään järjestämään tarvittaessa tulkki, jotta kuulluksi tuleminen olisi mahdollista. (Pallopuiston päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2009. 2.)

Perheille annetaan mahdollisuus tutustua toisiinsa ja päiväkodin toimintaan erilaisin tavoin. Vasu-keskusteluissa on tarkoituksena luoda yhteiset tavoitteet lapsen kasvuun ja kehitykselle. Ideoita varhaiskasvatukseen toteuttamiseen pyritään poimimaan niin lapsilta kuin perheiltäkin. Vanhempien antama palaute pyritään huomioimaan työntekijöiden kesken välittömästi. Myös varhaiskasvatuskeskusteluissa annetut palautteet kootaan ja tuodaan päiväkodin tietoon. (Pallopuiston päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2009. 2,7.)

Vastuu yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta on henkilöstöllä. Kuitenkin vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa suunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. Arvioinnin lähtökohta on se, että varhaiskasvatussuunnitelma on koko henkilöstön laatima ja aktiivisessa käytössä, sekä sen sisältö perusteineen on koko henkilöstön ja vanhempien tiedossa. Henkilöstön tulee arvioida ja kehittää suunnitelmaa määräajoin ja tarvittaessa. Tavoitteiden toteutumista seuraavat ja arvioivat vanhemmat. (Vasu 2005,32.)

4 MONIKULTTUURISUUS

Jokainen meistä syntyy osaksi jotakin kulttuuria. Usein kuulumme moneen erillaiseen kulttuuriin. Me suomalaiset kuulumme suomalaiseen kulttuuriryhmään, mutta sen sisällä, jokainen meistä voi olla osa pienempää kulttuuriryhmää. Kulttuuri voi olla sidoksissa paikkaan; hämäläiset, lappalaiset, turkulaiset jne. Myös ikä voi määrittää kulttuuria kuten vanhukset, nuoret ja lapset. Kulttuuri sisältää tapoja toimia, sekä erilaisia arvoja ja normeja. Kulttuurin mukaisesti opetellaan elämään ja toimimaan jo pienestä pitäen.

”Termiä monikulttuurinen onkin luontevaa käyttää puhuttaessa tilasta tai ihmisryhmästä, jonka jäsenillä on monenlaisia taustoja. Sen voisi myös sanoa olevan toivottu yhteiskunnallinen tila, jossa monikulttuurisuus viittaa eri kulttuurien rinnakkaiseloon yhteiskunnan luonnollisina ja tasavertaisina osina.” (Lasonen & Halonen 2009, 11.)

Varhaiskasvatuksessa monikulttuurisuus tulee esille jo siinä, että lapset tulevat päiväkotiin erilaisista perheistä. Perhekin on ryhmä, ja jokaisella perheellä on oikeus valita oma uskontonsa, kielensä sekä tavat ja säännöt, joiden mukaisesti perhe elää. Vaikka kaikki lapset tulisivatkin ns. ”kantaväestön” perheistä, jokaisella perheellä on omat tapansa toimia. Näin ollen lapsen ollessa päiväkodissa, hän tuo ryhmäänsä osan oman perheensä kulttuuria. Näin ajateltuna yksikin päiväkotiryhmä voi olla hyvin monikulttuurinen.

Jokaisen lapsen ainutlaatuisuus on rikkaus, jota YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksessa painotetaan. Tämän sopimuksen mukaisesti voidaan todeta, että lapsella on oikeus olla osana päiväkotiryhmää omana itsenään ilman, että sitä kyseenalaistetaan. Samoin jokaisella perheellä on oikeus kuulua päiväkodin ja perheiden muodostamaan yhteisöön. Tämä monikulttuurisuus tuo varhaiskasvatukseen omat haasteensa, joiden kanssa ammattilaiset työskentelevät päivittäin.

Kulttuurien kohdatessa ihmiset joutuvat sopeutumaan erilaisiin muutoksiin. Se tarkoittaa sitä, että enemmistökulttuurin tulisi sopeutua vähemmistön ryhmiin sekä vähemmistökulttuurin enemmistöön. Kansainvälistyminen on suurena haasteena myös päivähoidolle, koulutoimelle sekä koko sosiaali- ja terveyden-

huollolle. Asenteiden muuttaminen positiiviseksi monikulttuurisuudesta on tärkeää. (Seppä 2006, 20.)

Monikulttuurisuus vaikuttaa myös poliittisesti. Yhteiskunnan palveluja pyritään kehittämään siitä lähtökohdasta, että asiakaskunta on monikulttuurista. Palveluja järjestettäessä tulee huomioida asiakkaiden eri kulttuuriset lähtökohdat. (Seppä 2006, 20.) Myös päivähoiton järjestämisessä tulee ottaa eritavoin huomioon lasten ja perheiden monikulttuurisuus. Tasa-arvoinen kohtelu ja tasa-vertaiset mahdollisuudet tulisivat olla ensisijainen ajattelu, sekä perheiden kulttuurisia taustoja tulisi kunnioittaa suunnitellessa päivähoiton toimintaa.

Suomen laki tukee myös maahanmuuttajia. Maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille on Suomen laissa määritetty kotouttamislaki (1999). Tämän lain tavoitteena on edistää kotoutumista, tasa-arvoa ja valinnan vapautta. Kotoutumisella tuetaan yksilöllistä kehitystä työelämään ja yhteiskuntaan osallistumiseen samalla omaa kieltä ja kulttuuria säilyttäen. Perustuslain (1999) mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriasemaan esimerkiksi iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen tai mielipiteen perusteella. Myös lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heillä on vaikuttamisvalta itsestään kehitystason mukaisesti.

Maahanmuuttaja käsite kattaa kaikki Suomeen pysyvästi asumaan tulleet ulkomaalaiset. Maahanmuuttaja voi hakea Suomen kansalaisuutta asuttuaan Suomessa pääsääntöisesti viisi vuotta. Suomeen muuton syitä voivat olla esimerkiksi paluumuutto, perhesyyt, pakolaisuus, työ tai opiskelu. (Seppä 2006, 21.)

4.1 Vieraskielinen perhe ja äidinkieli identiteettinä

Vieraskielinen perhe tarkoittaa perhettä, jossa toinen tai molemmat puoliset ovat vieraskielisiä. Vieraskielisiä perheitä on tällä hetkellä Suomessa 35 500. Kaikista Suomessa asuvista perheistä tämä on vain kaksi prosenttia. (Tilastokeskus 2010.)

Tampereen kaupungissa asuu noin 7 000 ulkomaan kansalaista jotka ovat kotoisin 125 eri valtiosta. Tampereella puhutaan noin 130 eri kieltä, joista suurim-

mat kieliryhmät suomen ja ruotsin jälkeen ovat venäjä, arabia, englantia, viro, kiina, persia, kurdi, vietnam, turkki, saksa ja albania. (Tampereen kaupunki 2011.) Pallopuiston päiväkodissa puhutaan 17:ää eri vierasta kieltä. Kaikista perheistä 40 % on vieraskielisiä. (Pöyhönen 2011.)

Monikulttuurisia perhetyyppisiä voidaan jakaa; 1) Perhe, jossa toinen vanhemmista puhuu samaa kieltä kuin asuinympäristö. 2) Molemmat vanhemmat puhuvat samaa vähemmistökieltä, mutta ympäristössä, jossa asutaan, puhutaan muuta kieltä. 3) Molemmat vanhemmat puhuvat eri kieltä äidinkielenään, ja asuinympäristön kieli on jokin muu kieli. 4) Molemmat vanhemmat puhuvat eri kieltä äidinkielenään, ja asuinympäristön kieli on niistä molemmista poikkeava. (Oksi-Walter, Roos & Viertola-Cavallari 2009, 99.)

Jokainen meistä omistaa äidinkielen ja niitä voi olla enemmän kuin yksi. Se on joko isän tai äidin lapsuudessa omaksuma ja puhuma kieli. Äidinkielet voivat jäädä sanavarastoltaan eri tasoille, mutta kumpikin toimii silti äidinkielenä. Äidinkielenä voi olla myös kieli, jota henkilö puhuu ja ymmärtää, mutta ei osaa kirjoittaa. Äidinkielellä ihminen pääasiallisesti ajattelee, sekä muodostaa kieli- ja mielikuvat. Sillä voidaan myös ilmaista itseään verbaalisesti. Kaksikulttuurisessa perheessä on harvoin niin, että lapsen molemmat äidinkielet ovat samanveroisia. Ympäristön kieli vaikuttaa usein ykköskielen kehittymiseen, sillä silloin kun se on toinen äidinkieli ja koulukieli – sillä ajatellaan ja tunnetaan. Koulukieli muovaa voimakkaasti ajattelun rakennetta. (Oksi-Walter, Roos & Viertola-Cavallari 2009, 104-105.)

Kieltä käytetään ajattelun ja ongelmanratkaisun välineenä. Siihen koostuu koko fyysinen ympäristö, ilmasto, maasto sekä henkinen kulttuuri, kuten historia ja kirjallisuus. Äidinkielessä on kyse identiteetistä, sosiaalisista suhteista sekä kognitiivisesta kehityksestä. Kielen kehitys tapahtuu lapsella sen tärkeiden ihmissuhteiden myötä, ja sen vuoksi keskustelut ovat hyvin tärkeitä. Kielen avulla lapselle ja vanhemmalle kehittyy henkilökohtainen ja tunnepohjainen yhteys. Vanhemmilta edellytetään myönteistä suhtautumista kaksikielisyyteen, jotta toinen äidinkieli olisi lapselle mahdollinen. Äidinkielen hallittuaan se antaa mahdollisuuden löytää käsitteistön omalla sekä toisella kielellä. (Oksi-Walter, Roos & Viertola-Cavallari 2009, 105-106)

4.2 Vieraskielinen perhe päivähoitossa

Päivähoito toimii yhtenä suomalaisen yhteiskunnan sosiaalipalvelun tuottamista muodoista. Perheet jotka käyttävät päivähoitoa, ovat lähes päivittäin tekemisissä kasvatushenkilöstön kanssa. Vieraskielisyys tuo erilaisia haasteita kasvatuskumppanuuden luomiseen ja ylläpitämiseen perheiden kanssa.

Perheen muuttaessa uuteen maahan, se käynnistää aina prosessin, jossa voi esiintyä masentuneisuutta, unettomuutta ja muita fyysisiä ja psyykkisiä oireita. Vanhemmuudella on vaara jäädä kotoutumisen jalkoihin, eikä vanhemmilla riitä välttämättä voimavaroja olla vanhempana lapsilleen. Vaikeuksia perheelle voi lisätä myös työttömyys, syrjäytyminen ja arjessa jaksaminen. (Oksi-Walter, Roos & Viertola-Cavallari 2009, 132-133.)

Laatu varhaiskasvatuksessa ja sen toteutumisessa pohjautuu ensisijaisesti työntekijöiden kasvatustaitoihin. Se on kykyä nähdä mikä on olennaista ihmisenä kasvamisessa sekä kasvamisen prosessin sisällön ymmärtämistä. Kun on kyse vieraskielisestä lapsesta tai perheestä, edellytetään henkilöstöltä mm. suomen tai ruotsin kielen opettamisen taitoja. Olennaista on myös huomioida kasvatuksessa lapsen oma kulttuuriperinne; äidinkielen tukeminen, kulttuuri- ja uskontokasvatus. Ihmissuhde- ja kohtaamistaidot ovat tärkeitä välineitä työntekijälle kohdatessa perhettä, joka ei omaa suomalaista kulttuuritaustaa. (Sosiaali- ja Terveysministeriö 2007, 28.)

Lapsen kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi tulisi vahvistaa henkilökunnan monikulttuurista osaamista. Erityistä tukea tarvitsee lapsen oma äidinkieli, suomen tai ruotsin kieli, sekä oppimisen ja opettamisen eri periaatteet. Vahvistusta henkilökunnalle tarvitaan myös vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Jokaisella kasvattajalla on vastuu toimia monikulttuurisuuskasvattajana sekä kehittää itseään. (Sosiaali- ja Terveysministeriö 2007, 28.)

Perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä eri kulttuuritaustat voivat tuoda haasteita kumppanuuteen. Eri perheillä voi olla erilaisia odotuksia, eivätkä he aina ymmärrä, miksi apua ei voi saada niin kuin he haluavat. Jotkut perheet ovat saaneet Suomeen tullessaan vastaanottokeskuksesta perustiedot suoma-

laisen yhteiskunnan toiminnoista, kun taas toiset ovat voineet saapua esimerkiksi perheen yhdistämisen tai avioliiton vuoksi ilman sopeutumis- ja valmennusaikaa. (Ikäläinen, Martiskainen & Törrönen 2003, 47.)

Useille maahanmuuttajaperheille suomalainen päivähoitojärjestelmä voi olla täysin vieras. Lähtömaassa ei välttämättä ole ollut lainkaan päivähoitojärjestelmää tai se on voinut poiketa suuresti suomalaisesta. Jotkut perheet voivat ihmetellä ylipäättään sen olemassaoloa ja toimimista. (Helsingin kaupungin sosiaalivirasto 2010, 72.)

Yhteistyön kehittäminen päivähoiton henkilöstön ja vanhempien välillä tukee kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista. Työntekijät kokevat helposti haasteelliseksi kulttuuritietoisuuden yhdistämisen arjen toimintoihin. Olennaista on muodostaa yhdessä näkemys suomalaisen varhaiskasvatuksen sisällöistä ja tavoitteista. Henkilöstöltä edellytetään kulttuurien tuntemusta sekä sensitiivisyyttä kohdata eri kulttuureista tulevia perheitä. Henkilöstön tulisi kehittää toimintamuotoja ja tapoja tukeakseen monikulttuurisia perheitä arjen toimintaan liittymisessä. (Sosiaali- ja Terveysministeriö 2007, 31.)

Monikulttuurisessa työssä vanhempien ja työntekijöiden on sopeuduttava muutoksiin ja erilaisuuteen. Erilaisuutta tuovat kulttuurien eri tavat ja perinteet, uskonnolliset käsitykset ja käsitykset oikeasta ja väärästä. Ihmisten välillä erilaisuutta on syntynyt myös arvojen ja normien tasolla. Esille tulevia yhteistyöongelmia vieraskielisten vanhempien kanssa tehtävässä kumppanuus suhteessa voivat olla kommunikaatiovaikeudet, ennakkoluulot, pelot, kasvatusasenteiden törmäykset, ruokaan, puhtauteen ja sukupuoleen liittyvät erilaiset käsitykset ja käytännöt. Lapsen hoitosuhteen alkaessa vanhempien ollessa vieraskielisiä, on hyvä ottaa tulkki keskusteluihin mukaan ja selvittää perheen kulttuuriin ja uskontoon liittyvät rajoitukset. (Kurola, Sutinen & Tiainen 2002, 30–31.)

Kotoutuminen nähdään tärkeänä osana maahanmuuttajalapselle myös päivähoitossa. Sitä järjestettäessä tulisi ottaa huomioon lapsen oma kieli ja kulttuuri. Lapsille tulisi järjestää suomalaiseen koulutukseen valmistavaa opetusta ja muita tarpeitaan vastaavia toimenpiteitä ja tukea. Lapsen vieminen päivähoitoon voi olla monessa kulttuurissa vierasta mutta se edistää lapsen suomen ja ruotsin kielen oppimismahdollisuuksia, sosiaalisia valmiuksia ja perusopetuksen edel-

lyttämiä oppimisvalmiuksia. Myös vanhempien kanssa tehtävä kasvatuskumppanuus tulisi ottaa huomioon päivähoitossa. Tämän haasteena nähdään usein yhteisen kielen puuttuminen. Tällöin on mahdollisuus saada tulkkausta Hallintolain 26 §:n mukaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 23.)

4.3 Kulttuurisidonnaiset kasvatustavat

Jokaiseen kulttuuriin kuuluu olennaisena tehtävänä kasvatus. Uudet sukupolvet takaavat kulttuurin jatkuvuuden eteenpäin. Kaikki kulttuurit omaavat elämää ylläpitävän ulottuvuuden omassa kasvatuserimässään. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1996, 10.) Erilaisten kulttuurien säilyttäminen on tärkeää ja sitä voidaan pitää yllä tulevaisuutta ajatellen vain lasten kautta.

Vanhempien kasvatuksen kautta lapset omaksuvat äidinkielen, kulttuurin keskeiset arvot, normit, sosiaaliset vuorovaikutustaidot sekä yhteisöjen roolit. Kulttuureissa, joissa toimitaan yhteisöllisesti, on myös kasvatus yhteisöllistä. Siihen voi osallistua moni sukupolvi ja joissakin tapauksissa koko kyläyhteisö. Länsimaissa, kuten Suomessa, toimintatapa on kuitenkin hyvin erilainen. Elämäntapa on enemmän yksilöllisyyttä ja tehokkuutta korostava, mikä on näin muovannut hyvinvoinnin myötä yhteiskunnallisia kasvatustavastuuta ottavia instituutioita. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1996, 10.)

Useissa kulttuureissa käsitykset perheen merkityksestä ja vanhempien kunnioittamisesta ovat hyvin erilaisia. Esimerkiksi aasialainen minäkäsitys on länsimaiseen verrattuna sosiaalisempaa ja metafysisempää. Minuus rakentuu eri osista: perheestä, yhteiskunnasta ja maailmankaikkeudesta. Perheessä tärkeiksi periaatteiksi korostuu yhtenäisyys, solidaarisuus ja lojaalisuus. Vanhemmilla on ehdoton auktoriteettiasema lapsia kohtaan. Lasten on osoitettava kuuliaisuutta ja kunnioitusta iästä riippumatta. (Oinonen 1999, 81–84.)

Omaa äidinkieltä käyttäessään ja kuullessaan ihminen lepää ja viihtyy. Omalla kielellään ihminen kykenee ilmaisemaan tarvitsemiaan asioita. Moni maahanmuuttaja joutuu kohtaamaan ennakoimattoman todellisuuden ulkomaailmassa oman kulttuurisen identiteetin kanssa. Omalle äidinkielelle ei välttämättä löydy käyttöä ja uuden kielen ymmärtämistä odotetaan nopeasti. Maahanmuuttajalas-

ten kanssa työskentelevien kasvattajien tulisi toimia lapsen omaa kulttuuri-identiteettiä vahvistaen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1996, 10.)

Päivähoidon tulee tukea myös vanhempien kotona tehtävää kasvatustyötä. Sujuva yhteistyö auttaa kasvattajia löytämään jo olemassa olevat välineet tukea kodin kasvatusta ja rakentamaan lapsen kulttuuri-identiteettiä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1996, 10.)

4.4 Vieraskielisen perheen kanssa tehtävä kasvatuskumppanuus

Yhdessä kasvattaminen toimii ydinajatuksena myös vieraskielisen perheen kanssa. Kuitenkaan kasvatuskumppanuuden toteuttaminen ei aina osoittaudu helpoksi, koska yhteistä kieltä ei ole. Yksinkertaiset asiatkin voivat tulla hyvin hankaliksi selvittää. Päivittäinen kasvatuskumppanuus jää näin helposti pintapuoliseksi. Kasvatuskeskusteluissa voidaan pureutua asioihin tarvittaessa tulkin avulla. Kumppanuutta helpottaa kuitenkin se, että jokaisessa kulttuurissa lapset ovat tärkeitä.

Kodin ja päiväkodin kasvattajien arvot voivat poiketa toisistaan hyvinkin paljon. Päivähoidon aikuisten onkin otettava aikaa tutustua perheeseen, jotta lapsen kasvua ja kehitystä voitaisiin tukea mahdollisimman hyvin. Näin voidaan pohtia yhdessä millaista tukea lapsi eniten tarvitsee ja miten sitä voitaisiin hänelle antaa. Kasvatuskumppanuuden rakentumista ja luottamuksen saamista helpottaa myös kasvattajan luonteva ja mutkaton suhtautuminen erilaisia kulttuurisia ja uskonnollisia taustoja kohtaan. Tulkki toimii apuna perheiden kanssa jos päiväkodin aikuinen ei hallitse perheen äidinkieltä. Vanhempia tulisi rohkaista tutustumaan päiväkodin toimintaan yhdessä lapsen kanssa ennen aloittamista. Arkeen tutustuminen tuo myös aikuiselle varmuutta ja luottamusta henkilökuntaa kohtaan, sekä tietoa lapsen päiväohjelmasta. Tukea voidaan antaa vanhemmille myös oman äidinkielen ylläpitämiseen. Sen merkityksestä lapsen identiteetille ja suomenkielen oppimiselle kannattaa kertoa perheelle. (Helsingin kaupungin sosiaalivirasto 2009, 21)

Päävastuu luottamuksen luomisessa on päivähoiton työntekijöillä sekä päiväkotikulttuurilla. Kulttuuritaustoista riippumatta tärkeää on vanhempien huomioiminen kohtaamistilanteissa. Päivähoitoon saapuessa aloituskeskustelulla on

suuri merkitys kasvatuskumppanuuden luomiselle. Kaikkien lasten kohdalla korostuu perheen ja päiväkodin erilaiset kulttuurit ja arvot. Lapsi oppii vähitellen toimimaan ”maassa maan tavalla” ja yhdistää näin kahta kulttuuria. Kuitenkin päiväkodissa toimitaan päiväkodin säännöillä ja kotona kodin säännöillä. Vanhempien tehtävänä on rohkaista lasta erilaisuuksien avoimeen käsittelyyn esimerkiksi sanoittamalla syitä. Myös vanhemmille selviää osa kulttuurieroista heidän tutustua lähemmin suomalaisen päivähoiton käytänteisiin. (Helsingin kaupungin sosiaalivirasto, 2010, 66–69)

Luottamuksen luomiseen vanhempien ja kasvattajien välillä tarvitaan erilaisia kohtaamisia. On tärkeää, että vanhemmat saavat kokemusta siitä, että he saavat osakseen arvostusta tasavertaisena yhteistyökumppanina. Myös kuulluksi ja ymmärretyksi tuleminen oman kulttuurinsa edustajana ovat olennainen osa luottamuksen syntymistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1996, 10.)

Ammattikasvattaja voi olla suurikin apu kulttuurimuutoksessa olevan perheen elämässä. Hän kykenee antamaan kokemusperäistä tietoa esimerkiksi siitä, miten lapset ja perheet sopeutuvat uuteen ympäristöön. Vanhempien ymmärrys siitä, mitä juuri nyt kokee ja lapsessaan havaitsee, on normaalia sopeutumiseen liittyvää. Se auttaa suhtautumaan myönteisemmin tulevaisuuteen. Vanhemmat tarvitsevat tietoa kuinka kehittää lapsen äidinkieltä, kaksikielisyyttä sekä kuinka vahvistaa tämän kulttuuri-identiteettiä. Päivähoidolla on kontaktiansa ansiosta mahdollisuus monella tapaa tukea vanhempia. Lapsen onnistumisista ja myönteisestä kehityksestä palautteen antaminen on vanhemmille hyvin tärkeää. Monet maahanmuuttajat ovat päiväkodin eri tapahtumien kautta löytäneet ensimmäiset tuttavuudet asuinpiirissään. (Sosiaali- ja terveysministeriö 1996, 10.)

4.5 Kotoutumissuunnitelma ja suomi toisena kielenä suunnitelma

Varhaiskasvatussuunnitelma, esiopetussuunnitelma ja kotouttamisohjelma linjaavat kunnissa tarjottavia palveluja. Esimerkiksi asiakirjat kertovat millaisia tukipalveluja maahanmuuttajataustaisella lapsella ja perheellä on mahdollisuus saada. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 24.)

Lapsen kaksikielisyyttä aletaan tukea heti hänen päivähoitoon saavuttuaan. Tarkoituksena on tukea lapsen omaa äidinkieltä sekä suomen tai ruotsin kielen oppimista. Näin alkaa myös kotoutumisprosessi. Myös vanhempien opastaminen oman äidinkielen tukemisessa on tärkeää. Lapsen oma äidinkieli on tärkeää säilyttää ja kehittää, sillä sen avulla lapsi kiinnittyy mm. vanhempien kulttuuriin ja solmii suhteensa sekä vanhempiinsa, sukulaisiinsa, että ystäviinsä. Kun on kyse alle kouluikäisestä lapsesta, kaksikielisyyden ja kulttuuri-identiteetin tukeminen edellyttää varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmia, joissa esitetään tukitoimien järjestämisestä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 25.)

Lapsen kulttuurisen identiteetin kehittyminen vaatii tukea päivähoidolta. Tarkoituksena on, että lapsi tulee tietoiseksi oman etnisen ryhmänsä kulttuuriperinnöstä ja oppii arvostamaan sitä. Useimmiten kunnat ovat ohjeistaneet kuinka lapsen kulttuuri- ja uskontokasvatus tulee ottaa huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä. Lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma sekä kotoutumissuunnitelma toimivat tukivälineinä viranomaistahojen ja perheen välillä. Sen avulla voidaan edistää lapsen kielellistä kehitystä sekä kotoutumista. Tarkoituksena on myös ehkäistä lapsen sosiaalista ja koulutuksellista syrjäytymistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 25-26.)

Kotoutumissuunnitelmien teossa yhteistyökäytännöt perheen ja viranomaisten välillä ovat kuntakohtaisia ja poikkeavat toisistaan. Esimerkiksi joissain kunnissa päivähoito lähettää kopion lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta työvoimatoimistoon, jossa se liitetään perheen kotoutumissuunnitelmaan. Yleensä lapsille ei tehdä omaa kotoutumissuunnitelmaa, vaan se toimii yhtenä osana perheen kotoutumissuunnitelmaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2007, 26.)

Tampereen kaupungilla lapsen kotoutumissuunnitelma on suunniteltu alle 17-vuotiaille kotoutumisen tueksi ja tarvittavien tietojen siirtämiseksi. Kotoutumissuunnitelma tehdään lapselle, jos viranomaiset tai vanhemmat näkevät lapsen siitä hyötyvän. Suunnitelma tulee tehdä mahdollisimman pian lapsen saavuttua päivähoitoon tai esiopetukseen. Suunnitelma tulee tarkistaa puolen vuoden välein esimerkiksi varhaiskasvatuskeskustelun yhteydessä. Suunnitelman teossa ovat mukana vanhemmat, lapsi ja päivähoidon työntekijä. Tarvittaessa keskusteluun voidaan kutsua tulkki, sekä mukaan soveltuvalla tavalla muita henkilöitä. (Maahanmuuttajalapsen kotoutumissuunnitelma.)

Kulttuurisen tuen suunnittelussa keskustellaan perheen omaan kulttuuriin ja suomalaisen kulttuurin kuuluvista tavoista. Tavoitteena on huomioida miten asiat tukevat lasta hänen kotoutumisessaan. Päiväkodilla on keskeinen rooli suomalaisen kulttuurin tukemisessa. Lapselle tehdään henkilökohtainen suomi toisena kielenä suunnitelma, eli S2- suunnitelma. Lapsen äidinkielen ja suomenkielen osaamisesta pyydetään vanhempien mielipide. Päiväkodin havainnot, sekä miten S2 – opetus tullaan järjestämään päiväkodissa, tulee kirjata ylös. Suunnitelma pyritään tekemään mahdollisimman tarkasti. Päivähoitoon voidaan kutsua myös äidinkielen opettaja arvioimaan lapsen kotikielen osaamista. Jos lapsella esiintyy erityisen tuen tarvetta, voidaan hänelle järjestää kuntouttava oman äidinkielen jakso. Päätöksen tästä tekee erityislastentarhanopettaja. (Maahanmuuttajalapsen kotoutumissuunnitelma.)

5 KASVATUSKUMPPANUUS ARJEN TYÖSSÄ

Kysytyämme eräässä haastattelussa vanhempien odotuksista päivähoitoa kohtaan, eräs haastateltava sanoi, että: Suurin haaste vanhemmilla on ymmärtää, että heidän lapsi on suomalaisessa päivähoitossa”. Eli tällä tarkoitetaan sitä, että päiväkodissa toimitaan suomalaisten päivähoitolakien ja asetusten mukaan. Kaikki ovat samanarvoisia taustoistaan huolimatta. Päiväkodissa eletään Suomen tapojen ja perinteiden mukaan, arvostetaan suomalaista kulttuuriperintöä, toimitaan suomalaisen vuodenkierron mukaisesti ja osallistutaan erilaisiin suomalaisiin tapahtumiin ja juhliin. Monikulttuurisuutta ja vieraskielisyyttä kunnioitetaan tässä päiväkodissa, ja niiden tuomat arvot, haasteet ja tavat otetaan huomioon, unohtamatta kuitenkaan pääasiaa, että lapsi oppisi puhumaan suomen kieltä, sekä tutustuisi ja tulisi sinuiksi suomalaisen kulttuurin kanssa.

5.1 Käsitteen määrittelyä

Haastattelun ensimmäisessä vaiheessa haastateltavat määrittelivät kasvatuskumppanuuden käsitettä. Kasvatuskumppanuudeksi määriteltiin yhteistyö vanhempien kanssa sekä yhteen hiileen puhaltaminen; sovitaan kuinka toimitaan, keskustellaan lapsesta ja lapsen asioista, sekä kaikki muu kanssakäyminen vanhempien ja lapsen kanssa. Kasvatuskumppanuuden todettiin alkavan jo ensimmäisestä tapaamisesta, kun perhe tulee päivähoitopaikkaan tutustumaan. Silloin annetaan ensivaikutelma molemmin puolin, ja lähdetään luomaan pohjaa perheen ja työntekijän väliselle vuorovaikutukselle.

Ja kaikki mitä kuuluu siihen tekemiseen vanhempien ja lasten kanssa. Kaikki asiat mitä käydään läpi niiden kanssa. (H2)

Eli vanhemman kaverina mietitään mihin suuntaan sitä lasta viehdään, ja mitä ne vanhemmat toivoo. (H6)

Mä ajattelen että, kasvatuskumppanuus on sitä yhteistyötä vanhempien kanssa. Ja sitä, että se toteutuu jokaisen perheen kanssa ehkä vähän eri tavalla. Joidenkin kanssa tehdään ehkä enemmän yhteistyötä, ja toisten kanssa ehkä vähän vähemmän. (H4)

Vieraskielisyyden ei niinkään sanottu vaikuttavan määritelmään, vaan enemmänkin siihen kuinka yhteistyötä tehdään. Tässä kohtaan huomioitiin myös perheiden väliset erot, niin kantaväestön parissa kuin vieraskielisten perheiden kanssa. Kasvatuskumppanuutta toteutetaan jokaisen perheen ja vanhemman kohdalla hieman eri tavalla. Vieraskielisten perheiden kanssa kumppanuuden todettiin painottuvan arjen asioihin, ja siihen kuinka ne jokapäiväiset asiat saadaan sujumaan erilaisista kielistä huolimatta.

Jokainen perhe kohdataan perheenä, vieraskielisyys näkyy enemmänkin käytännön järjestelyissä.(H4)

Se (vieraskielisyys) muuttaa sen millä tavalla sitä yhteistyötä tehdään .(H2)

Kasvatuskumppanuutta määriteltäessä, mietimme myös ketä tähän kumppanuussuhteeseen kuuluu. Lapsi, vanhemmat ja työntekijät ovat merkittävimmässä rooleissa, mutta myös isovanhemmat ja uudet puoliset mainittiin kumppanuuden mahdollisina osapuolina. Päiväkodin johtaja mainittiin myös, sekä ulkopuolisista tahoista mm. terveydenhoitajat ja mahdolliset terapeutit. Kasvatuskumppanuus voi siis olla monen eri tahon yhteistyötä. Keskustelua herätti myös sisarusten osuus kumppanuussuhteessa. Usein vieraskielisissä perheissä vanhemmat sisarukset osaavat vanhempiaan paremmin Suomen kieltä, ja mietimme ovatko sisarukset osana kasvatuskumppanuussuhdetta. Puheessa tuli ilmi, että sisarusten käyttäminen kumppanuussuhteessa on väärin, mutta joissakin tilanteissa lähes välttämätöntä. Kuitenkin sisaruksia pyritään käyttämään vain arjen asioissa, kuten erilaisten viestien välittämisessä kotiin ” Huomenna on lähtö retkelle kello yhdeksän”. Kasvatuksellisissa asioissa käännytään aina vanhempien puoleen, ja jos kieli tuottaa silloin ongelmia, käännytään tulkin puoleen.

Mä koen et tärkeimpänä on aina me, vanhemmat ja se lapsi.(H5)

5.2 Kasvatuskumppanuuden haasteet arjessa

Vieraskielisyys toi päiväkodin arkeen ja vanhempien kanssa tehtävään työhön monia eri haasteita. Kieli itsessään todettiin suurimmaksi haasteeksi, mutta myös kulttuurin tuomat erilaiset tavat ja tottumukset tehdä asioita vaikuttavat päiväkodin arkeen.

Jokaisessa neljässä haastattelussa kieli mainittiin yhdeksi haastavaksi piirteeksi heidän työssään. Kun yhteistä kieltä ei ole, on turvauduttava vaihtoehtoisiin menetelmiin, jotta tietoa saadaan välitettyä työntekijöiltä vanhemmille ja myös toisinpäin. Myös lasten kanssa kommunikointi on aluksi hankalaa yhteisen kielen puuttumisen takia. Kohtaamisia vanhempien kanssa tulee päivittäin lapsen tuonti- ja hakutilanteissa, mutta kommunikointia tapahtuu myös esimerkiksi puhelimitse, jos lapsi on sairauden takia poissa päiväkodista. Puutteelliset kommunikointitaidot saattavat nolottaa varsinkin vanhempia, jolloin he helposti turvautuvat kieltä paremmin osaavien apuun. Kasvatuskumppanuudessa vieraskielisten perheiden kanssa tarvitaan paljon puhetta tukevia apukeinoja, jotta viesti saadaan perille ja tieto siirtyy aikuiselta aikuiselle eri kielestä huolimatta. Apukeinoja, joita Pallopuiston työntekijät käyttävät, esitellään seuraavassa luvussa.

...antaa puhelimen jollekin vaikka Suomen kielen kurssilla sille opettajalle, ja sitten se opettaja selittää mitä asiaa tällä vanhemmalla on.(H5)

Monelle voi olla semmoi kynnys myöntää, ettei ole ymmärtäny.(H4)

Erilaiset ruokavaliot saivat maininnan jokaisessa neljässä haastattelussa. Ne koettiin sellaisiksi haasteiksi, joihin nykyään pystytään vastaamaan erittäin hyvin. Joitakin pieniä unohduksia on joskus sattunut, mutta joissakin tapauksissa vanhemmat ovat sanoneet työntekijän kertoessa lapsen saaneen vääränlaista ruokaa että: ” ei se haittaa, kun lapsi on niin pieni, ettei se ymmärrä.” Tällaiset ruokavalioon liittyvät asiat selvitetään jo heti lapsen päivähoiton aloituskeskustelussa, jotta pystytään varmistamaan oikeanlainen ruoka ensimmäisestä hoitopäivästä lähtien.

Helsinkiä myöten selvitettiin, että onko ksylitolipurkassa eläinperäinen liivate vai joku muu.(H8)

Kuten ruokavalioon liittyvät asiat, myös uskonnolliset asiat pystytään järjestämään nykyään täydellisesti. Joulukirkosta poisjääviä varten työntekijät keksivät muuta tekemistä, ja miettivät kuka aikuinen lähtee kirkkoon ja ketkä jäävät päiväkodille. Sama koskee uskontotuokioita ja jouluaskarteluja; ne ketkä eivät uskonnollisista syistä osallistu, heille keksitään muuta tekemistä. Myös satuja luettaessa täytyy usein ottaa huomioon, ettei siellä esiinny uskonnollisia asioita.

Kulttuurien väliset erilaiset aikakäsitykset saivat myös maininnan jokaisessa haastattelussa. Suomalaisessa päiväkodissa oletetaan, että kaikki pystyvät noudattamaan suomalaiselle kulttuurille ominaisesti kellonaikoja, eli tullaan ja mennään juuri sillä kellonlyömällä, kuin on sovittu. Myös erilaisista juhlapyhistä johtuvat vapaapäivät, jolloin päiväkodit ovat mahdollisesti kiinni, saattavat hämmentää perhettä.” Loman käsite voi olla myös hieman outo eri kulttuureista tulleille perheille. Vaikka vanhemmat olisivat kotona loma-aikoina, he saattavat tuoda lapsen hoitoon

Kevätjuhla oli 17.30, niin perhe oli tulossa seitsemältä juhlaan, kun juhla jo loppui.(H6)

Vaikka on ilmoitettu, että päiväkotia on sinä päivänä suljettu, niin saattaa olla, että joku on käynyt koputtelemassa.(H6)

On lapsellakin hyvä olla lomaa, edes kaksi viikkoa vuodessa.(H6)

Lasten sairastumisen aihe sai keskustelua yhdessä haastattelussa. Kun flunssa- tai täiepidemiat ovat valloillaan, työntekijät joutuvat tekemään työtä sen eteen, että vanhemmat ymmärtäisivät pitää lapsen kotona tarpeeksi pitkän ajan.

Edellisenä päivänä lähetetty lapsi kotiin korkean kuumeen takia, niin sitten olen käännyttänyt ovelta seuraavana päivänä, vaikka vanhemmalla olisi ollut suomen kielen kurssi, jonka takia lapsi olisi tulossa hoitoon. Täytyy painottaa, että sairasta lasta ei voi tuoda hoitoon, että lapsen paikka on kotona silloin.(H5)

Pukeutuminen ja vaatetus nousivat kolmessa keskustelussa esiin. Joillakin perheillä voi olla toiveena uskonnollisista syistä, että tyttö ei saisi riisuutua toisten nähden. Vaatetus voi olla myös epäkäytännöllinen vuodenaikaan nähden, jos perheessä ei vielä ole totuttu Suomen vuodenaikoihin, ilmastoon ja säähän. Näitä asioita voidaan ratkoa muun muassa päiväkodista löytyvillä varavaatteilla ja sallimalla uskonnollisten syiden takia joidenkin lasten nukkuvan päiväunia vaatteita enemmän päällään, tai mahdollinen huivi päässään.

Toppahaalarin voisi nyt toukokuussa jättää jo pois.(H6)

Sit me on tehty niin, että tää lapsi ei riisu levolle mennessään, tai ota huivia pois.(H3)

Vessassa käymiset saivat muutaman maininnan keskusteluissa. Jotkut vanhemmat vaativat yleensä uskonnon takia, että lapselle on sallittava vessarauha, ja silloin lapsen annetaan käydä vessassa yksin. Joissakin uskonnoissa vessapaperia ei käytetä, joten päiväkodilla on vessoja, jotka on remontoitu niin, että siellä on bidee-suihkut.

Jotkut vanhemmat saattavat vaatia, että tyttö ei saisi leikkiä poikien kanssa. Kotona vanhemmat voivat näin ohjeistaa lastaan, mutta päiväkodissa näin ei toimita. Suomalaiseen kulttuuriin kuuluu, että lapset leikkivät toistensa kanssa sukupuoleen katsomatta, joten se on yksi sellainen asia, johon päiväkotiryhmä yrittää perheitä totuttaa. Se on osa suomalaista kulttuuria, ja päiväkotiryhmä kuitenkin toimii suomalaisten tapojen ja perinteiden pohjalta, joten kaikkia perheiden toiveita ei voida valvoa ja toteuttaa.

Me ei täällä voida, se ei kuulu edes siihen suomalaiseen kulttuuriin sillä tavalla, että me voitaisiin sellaista täällä rajoittaa. Se on pedagogiikankin vastasta tavallaan. (H4)

Nämä asiat korostuivat keskusteluissamme eniten, ja osan näistä haasteista voi liittää yhteisen kielen puuttumiseen. Kun kieliasia on saatu järjestymään, moni haasteista katoaa kokonaan. Seuraavassa luvussa on työntekijöiden keinoja kasvatuskumppanuuden sujuvoittamiseksi.

5.3 Kasvatuskumppanuuden keinot

Työntekijöillä on monenlaisia keinoja, joilla he tukevat omaa kommunikointiaan vieraskielisen perheen kanssa. Nämä apuvälineet ovat tarpeellisia, jotta tärkeä informaatio menee jokaisen tietoon. Näiden apuvälineiden myötä myös perheen Suomen kieli vahvistuu hiljalleen, ja tätä kautta he tulevat yhä tutummaksi suomalaisen kulttuurin kanssa.

Tulkin käytöstä keskusteltiin jokaisessa haastattelussa. Tulkkia käytetään yleensä erilaisissa palavereissa, kuten VASU- keskusteluissa. Tulkki koettiin työntekijöiden puolelta hyvänä välineenä kumppanuussuhteen tukemisessa, mutta joidenkin perheiden mielestä tulkki ei olisi aina välttämätön, vaikka kieli-taito sen vaatisi. Usein perheet ajattelevat, että tulkki saa tietää liikaa heidän perheensä asioita. Joidenkin kieliryhmien ollessa Tampereella pienet, he pelkäävät, että heidän asiansa lähtevät kiertämään. Perheitä yritetään muistuttaa tulkin vaitiolovelvollisuudesta, mutta siltikin on sellaisia vanhempia, jotka eivät osallistu palaveriinkin, jos tulkki on paikalla. Kuitenkin aina yritetään saada sellainen tulkki, joka ei ole perheelle entuudestaan tuttu, jotta perheen olisi helpompaa kertoa asioistaan, ja he eivät jättäisi joitakin asioita sanomatta.

Ja jos on pieniä kieliyhteisöjä, niin ne (vanhemmat) ei luota niihin tulkkeihin. He ajattelee, että ne asiat saattaa levitä.(H4)

Perhe sanoo, että ”osaan niin hyvin, että en tarvitse tulkkia”, niin siihen on hyvä vedota siihen omaan tarpeeseen ”me tarvitsemme”.(H6)

Ollaan yritetty painottaa sitä, että tulkki on samanlailla vaitiolovelvollinen, kuin mekin.(H1)

Tulkki on niin kauan hyvä asia, kun se on perheelle vieras.(H8)

Työntekijät kokevat tulkin käytön yleensä hyväksi; se helpottaa sekä vanhempien puheen ymmärtämistä, mutta myös työntekijän puheen ymmärtämistä tilanteissa, joissa suomen kielen taito ei ole perheen vanhemmilla kovin vahva. Väärinkäsityksiä tulee myös vähemmän, kun tilanteessa on tulkki. Tulkin ei koettu

häiritsevän kumppanuussuhdetta, vaikka keskustelu tapahtuu kumppanuussuhteelle ulkopuolisen ihmisen kautta. Tulkkia käytettäessä työntekijän täytyy muistaa puhua selkeitä lyhyitä lauseita, ja pitää taukoja puheessaan, jotta tulkki ehtii kääntämään niitä. Tämä tuotti monelle aluksi vaikeuksia, mutta tämä taito myös opittiin melko nopeasti, jos tulkkia käytetään useasti.

Pitää tietysti tarkkaan miettiä, että puhuu selkokieltä ja lyhyitä lauseita ja pitää taukoja.(H3)

...Vaikeinta on oppia se, ettei puhu sille tulkille, vaan puhuu niille vanhemmille.(H5)

Kuvia käytetään kommunikoinnin tukena myös Pallopuistossa. Kuvia käytetään ehkä hieman enemmän kuin tavallisessa päiväkodissa. Poikkeavaa normaalista kuvien käytöstä on, että kuvia käytetään paljon myös vanhempien kanssa. Eri-laisissa kotiin menevissä tiedotteissa käytetään kuvia tekstin tukena kertomaan mistä tiedotteesta on kyse. Aikakäsitysten eroavaisuuden vuoksi tiedotteisiin on harkittu laitettavan myös kuva kellosta, josta näkee selkeästi vaikka kevätjuhlan alkamisajan. Muutenkin tiedotteissa pyritään hyvin yksinkertaiseen ulkoasuun ja siihen, että teksti on helppoa ja selkeää luettavaa. Eli mahdollisimman yksinkertaisia lauseita, ja tarvittaessa vain pelkkiä sanoja.

Kun on hiihtoa, laitetaan suksien kuva.(H1)

Elekieli eli ilmeet, asennot, ”käsillä puhuminen” sekä konkreettinen näyttäminen ovat myös hyviä keinoja suullisen kommunikoinnin tukemisessa.”Tämä osio sai maininnan jokaisessa haastattelussa. Myös asioiden nimeäminen samalla, kun sitä näyttää on kielen oppimisen kannalta tärkeää. Nimeämisessä tärkeää on, että sitä toistetaan paljon ja päivästä toiseen, jotta lapsi, miksi ei myös vanhempi, oppisi sanan.

Näyttäminen toiselle ihan tavaroilla.(H3)

Tämä on maito. Maito.(H8)

Selkokielen käyttämistä pohdittiin myös. Käytetään lyhyitä lauseita, pidetään taukoja, ei puhuta murteella ja jätetään tarpeettomat sanat esimerkiksi adjektiivit pois. Selkokieltä puhuttaessa joutuu myös miettimään sanoille synonyymeja eli

kertoo asian jollakin toisella tapaa tai keksii jonkin toisen samaa tarkoittavan sanan.

Rautalangasta saa välillä vääntää asioita.(H3)

Englannin kieli on myös tarpeellinen apukeino. Englantia käytetään erityisesti korkeasti koulutettujen kanssa, koska heillä saattaa olla työpaikan takia englannin kieli erittäin vahva. Erityisen hyviä englannin kielen puhujia ovat erään haastateltavan mukaan intialaiset, ja he saattavat usein pyytääkin työntekijää vaihtamaan kielen englanniksi, jos he eivät kaikkea suomeksi vielä ymmärrä.

Nämä keinot tulivat selkeästi haastatteluissa esiin. Työntekijöiden välistä infon siirtämisestä tapahtuu puheen lisäksi tarvittaessa viestiviholla tai lappusilla. Vanhemmissa mainittiin myös olevan sellaisia, että toisen vanhemman kanssa kommunikointi onnistuu paremmin, jolloin pyritään siihen, että tälle vanhemmalle kerrotaan vaikeammin selitettäviä asioita, joita toinen vanhemmista ei ymmärrä välttämättä lainkaan.

5.4 Kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta

Tässä luvussa tarkastellaan kuinka kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta näkyy päiväkodin arjessa ja työntekijöiden työssä. Neljä periaatetta on kuuleminen, dialogisuus, kunnioitus ja luottaminen. Pohdimme eräässä haastattelussa mitä haastateltava käsittää näillä neljällä periaatteella. ”Se on sitä millä tavalla pidetään yhteyttä vanhempiin. Jokapäiväisiä asioita. Kuulumisten kertomista ja päivän tapahtumien jakamista.” Puhuimme tässä yhteydessä myös tasa-arvosta ja toimimisesta omien arvojen vastaisesti.

Vanhempien puolelta luottamus näkyy erään haastateltavan mukaan siitä, että kun vanhempi haluaa avoimesti kertoa lapsen asioita, silloin hän uskaltaa ottaa puheeksi myös lapsen mahdolliset haasteet. Keskustelu on rentoa vanhemman ja työntekijän välillä. Myös vanhempien muusta käyttäytymisestä, kuten tervehdymisestä voi saada viitteitä siitä onko vanhemmalla luottoa työntekijään. Jos luottoa ei ole, on paikallaan kysyä vanhemmalta suoraan haluaisiko hän, että he päiväkodissa tekisivät jotakin toisin ja mahdollisesti varata aikaa palaveriin, jotta

asiat saadaan puitua läpi. Epäluottamuksen voi havaita myös siitä, että lapsi itse puhuu jostakin asiasta, mutta vanhemmat eivät ota asiaa puheeksi. Myös kehonkielestä voi päätellä paljon. Jos kunnollista luottamussuhdetta ei ehdi esimerkiksi esikouluvuonna syntymään, on tärkeää, että arki kuitenkin sujuu ja lapsen on hyvä olla.

Kehonkieli nimettiin yhdeksi tekijäksi, josta huomaa kunnioittaako vanhempi työntekijää; olemus, äänensävy ja muutenkin tyyli, jolla puhuu. Toisen esittäessä mielipiteitään ja kommentteja, on kunnioittavaa, että ei heti arvostele toisen sanomia asioita. Omat ja erityisesti päiväkodin mielipide ja linja täytyy tuoda keskustelussa esiin, mutta rakentavasti ja toista kunnioittaen. Kunnioitus voi näkyä myös niin, että joku vanhempi saattaa valita itselleen ryhmän aikuisista sen ”omimman” eli ihmisen, jonka kanssa hänellä kommunikointi sujuu parhaiten. Tähän saattaa vaikuttaa työntekijöiden ikä ja kokemus, mutta nuoret työntekijät eivät yleensä ota siitä itseensä. On vanhempien oikeus päättää kenelle he avautuvat ja tärkeintä kuitenkin on se, että tieto kulkee ja lapsella on mahdollisimman hyvä olla.

Kunnioitus ja toisen arvostus näkyy siinä, että kuuntelee toisen mielipiteitä ja ei teillaa niitä heti.(H1)

Kuinka työntekijä lähtee rakentamaan luottamussuhdetta vanhempaan ja sitä kautta ansaitsemaan heidän kunnioituksen? Haastatteluissa tuli esiin, että luottamussuhdetta on hyvä lähteä rakentamaan lapsen kautta; näyttää välittävänsä lapsesta ja haluavansa lapsen parasta, kertomalla päivän tapahtumista ja lapsen vahvuuksista. Ottamalla lapsi aina aamuisin hoitoon tullessa kunnolla vastaan eli menee tervehtimään sekä lasta, että vanhempia. Myös eri kulttuurien juhlien ja tapahtumien huomioiminen, esimerkiksi muslimeilla paastokausi, kertoo vanhemmalle, että työntekijä arvostaa heidän taustojaan. Puhumalla jokaiselle perheelle vain heidän asioistaan eikä juoruamalla esimerkiksi naapuriperheen lapsista, työntekijä osoittaa, että perheen asiat pysyvät vain työntekijöiden tiedossa, eikä ulkopuolisille kerrota heidän perheen asioita. Työntekijän on hyvä myös aina muistaa, että vanhempi on oman lapsensa asiantuntija, ja työntekijät toimivat yhdessä vanhempien rinnalla lapsen etujen mukaisesti. Luottamussuhteen rakentaminen ja kunnioituksen saaminen eivät välttämättä eroa kantaväestön kanssa tehtävästä työstä.

Niin teillä on ne juhlat tällä viikolla.(H6)

Käsitykset voivat olla erilaisia, mutta enemmän on perhekohtaisia kuin kulttuurikohtaisia eroja.(H4)

Kuulemisesta ja dialogisuudesta tuli vähemmän keskustelua. Todettiin, että vuorovaikutukselle on annettavaa tarpeeksi aikaa ja luotava vuorovaikutukselle mahdollisimman ihanteellinen tilanne. Näin ympäristö olisi mahdollisimman otollinen; rauhaisaa, ja molemmat osapuolet ovat virittyneitä ja valmiita keskusteluun. Erityisesti tämä on tärkeää, jos on vaikeita asioita joista puhua. Haasteita ollessa enemmän, turvaudutaan yleensä palavereihin, jolloin vuorovaikutukselle ja kommunikoinnille on parhaiten aikaa ja tilaa. Omaan ulosantiin eli tyyliin jolla puhuu, harvemmin kiinnittää huomiota. Työntekijänä yrittää olla mahdollisimman neutraali ja ammattimainen. Vieraskielisten perheiden kanssa työskennellessä, välillä huomaa puhuvansa ylikorostetun selkeästi, mutta mieluummin niin, kuin joutuisi epäselvän puheen takia toistamaan asiaa monta kertaa.

...mutta toisaalta puhuu kerralla selkeästi, kuin joutuisi toistamaan useasti.(H2)

Puhuimme joissakin haastatteluissa siitä, kuinka tasa-arvo näkyy päiväkodin työssä. Tässä löytyi kulttuurieroja. Jotkut kulttuurit, kuten vietnamilaiset saattavat pitää lastentarhaopettajaa ja lastenhoitajaa kovinkin jalustalla, koska heille ammatti-ihminen on tietynlainen auktoriteetti. He eivät välttämättä ole tottuneet vaatimaan päivähoitolta mitään, vaan he mukautuvat kaikkeen mitä työntekijät ehdottavat ja sanovat. Tämä on tietynlaista kunnioitusta toisen ammattia ja tietotaitoa kohtaan. Toisella puolella voi taas olla sellaisia kulttuureja, jotka ovat todella tarkkoja lapsestaan ja kyseenalaistavat päiväkodin tai työntekijän toimintaa useastikin. Tästä tuli esimerkkinä venäläiset. Toki täytyy muistaa, että tätä ei voi yleistää, koska sitä ei tässä tutkimuksessa tutkittu. Tämä oli kuitenkin erään haastateltavan huomio. Tällöin on hyvä muistuttaa, että vanhemmat ovat valinneet lapselleen tällaisen hoitomuodon, jossa lasta kasvatetaan ryhmän jäsenenä. Vanhempia ja heidän mielipiteitään tulee kuitenkin vaikeissakin tilanteissa kunnioittaa. Vaikeissa tilanteissa myös samanlainen kokemustausta voi auttaa tasa-arvoisuuden saavuttamiseen. Eräs haastateltava kertoi, että työnte-

kijä, jolla on itselläänkin lapsia, voi erilaisesta tulokulmasta keskustella vanhempien kanssa ja olla tällä tavoin tasa-arvoinen: ”eli puhuu kuin äiti äidille”.

Keskustelimme joissakin haastatteluissa sellaisista tilanteista, joissa työntekijä on joutunut toimimaan omien arvojensa vastaisesti. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi kurituskäytänteet. Joissakin maissa lapsen lyöminen ei ole laissa kielletty, joten jos työntekijällä herää epäily, jostakin laittomasta lapseen kohdistuneesta tilanteesta, mutta pitäviä todisteita tapahtumasta ei ole, voi työntekijä muistuttaa, että Suomessa lapsen kurittaminen ja esimerkiksi lyöminen on lailla kielletty. Eräs työntekijä muistutti, että tällaisia tilanteita voi sattua myös ihan kantaväestöä olevan perheen kanssa. Jos työntekijälle tulee eteen tilanne, jossa on selviä merkkejä pahoinpitelystä tai lapsi puhuu toistuvasti jostakin kotona tapahtuneesta tilanteesta, on työntekijän tehtävä lastensuojeluilmoitus. Jos selviä merkkejä ei ole tai kyseessä on jonkinlainen toinen tilanne, jossa joutuisi omien arvojensa vastaisesti toimimaan, on hyvä puhua tiimikavereiden ja esimiehen kanssa kuinka tästä jatketaan eteenpäin.

5.5 Erilaisen kulttuurin kohtaaminen

Uusien lapsien tulo ja aloittaminen päiväkodissa on aina sekä perheen, että myös työntekijöiden kannalta hieman jännittävää. Kun lapsi ja perhe eivät puhu kantaväestön kanssa samaa kieltä ja heillä on omanlaisensa kulttuuriperimä, joka eroaa meidän omastamme, on päivähoidon aloittaminen vielä hieman jännittävämpää ja vaikeampaa, kuin niin sanotuissa tavallisissa suomalaisperheissä. Kieli ja kulttuuri tuovat oman mausteensa työntekijöiden työhön ja me kysymme heiltä; pystyykö uuden vieraskielisen lapsen tuloon valmistautumaan, ja jos voi niin miten?

Pallopiston päiväkodissa on vuosien varrella ollut jo monesta eri maasta lapsia. Päiväkodin työntekijöillä on jo vankka kokemus tavallisimmista väestöryhmistä, joita on vuodesta toiseen päiväkodissa ollut paljonkin. Uudemmillemme työntekijöille voi kuitenkin joskus tulla vastaan sellaisia kansalaisuuksia, joiden kanssa he eivät ole aikaisemmin työskennelleet. Silloin etukäteen tietoa haetaan yleensä kokeneemmilta työntekijöiltä, koska heidät koetaan hyviksi tiedon lähteiksi. Myös, jos toisessa ryhmässä on jo tätä kansalaisuutta, voi sieltä käydä

kysymässä onko jotakin erityistä, mitä olisi hyvä tietää. Nykyään vieraskieliset lapset ovat samoista tutuista kulttuureista, joista työntekijät tietävät paljon. Joitakin uusia asioita voi kuitenkin tulla vielä eteen, joten on hyvä tarkistaa ja etsiä tietoa liittyisivätkö nämä asiat lapsen kulttuurisiin taustoihin.

Ne (kokeneemmat työntekijät) on hyvä tietopankki.(H1)

Lapsi oppi tosi myöhään kävelemään, mietittiin liittyisikö se jotenkin siihen kulttuuriin; annetaanko lasten kävellä vai kannetaanko niitä paljon sylissä?(H2)

Lapsen aloittaessa päivähoiton, perheellä on mahdollisuus käydä tutustumassa päiväkotiin useampaakin kertaan. Näin lapselle päiväkotikielinen ja sen aikuiset tulevat hiljalleen tutuksi, ennen kuin lapsi jää ilman vanhempiaan ensimmäistä kertaa hoitoon. Suomalaiset käyttävät tätä mahdollisuutta hyvin, mutta vieraskieliset perheet harvemmin. Tässä on huomattava ero suomalaisiin nähden, ja työntekijä toivookin, että tutustumaan saisi tulla useammin tai vaikka pihaan leikkimään, niin että vanhempi on mukana, jolloin paikka tulisi edes vähän tutummaksi lapselle ja vanhemmille.

Mutta usein on näiden maahanmuuttaja lasten kanssa, että he ei tule tutustuu. He tulee yhtenä aamuna ja lapsi sitten jää tänne. Se on semmoinen huomattava ero, että suomalaiset usein käyttää sitä mahdollisuutta.(H5)

Päivähoiton alkaessa tulee perheelle vastaan myös suomalaisten asiakirjojen täyttäminen ja erilaisissa palavereissa käyminen. Näitä ovat esimerkiksi päivähoitohakemus, päivähoitosopimus, erityisen tuen palaverit, varhaiskasvatussuunnitelma ja kotoutussuunnitelma. Nämä saattavat joitakin hieman pelottaa, mutta kuten eräs työntekijä kertoi, niin nykyään vieraskielisille perheille tehdään kotoutussuunnitelman yhteydessä VASU- keskustelu, jolloin samoja asioita ei tarvitse käydä kahteen eri kertaan läpi. Kotoutussuunnitelmassa ja VASU- keskustelussa vanhemmat kertovat kulttuuristaan ja kuinka se näkyy lapsen arjessa sekä mitä erityistarpeita heillä on päivähoitoa kohtaan. Samassa työntekijät kertovat päiväkodin tavoista ja käytännöistä. Tällaisten asiakirjojen täyttäminen ja palaverien pitäminen vaatii työntekijältä kärsivällisyyttä, sillä kielen takia nämä asiat ovat tavallista vaikeampia hoitaa.

Mä otin just päivähoitohakemuksen vastaan, missä oli äidin etunimi, isän etunimi, lapsen etunimi, syntymäaika ja kotiosoite.(H6)

Keskustelimme jonkin verran myös siitä, millainen on suomalaisen kulttuurin ja muiden kulttuurien suhde toisiinsa: pitävätkö työntekijät päiväkotia niin sanottuna kulttuurien sulatusuunina. Kuten tämän luvun alussa todettiin, suomalainen kulttuuri on erittäin tärkeässä osassa päiväkodin toiminnassa. Vieraita kulttuureja kunnioitetaan, mutta alusta pitäen tehdään selväksi, että päiväkodissa ei opeteta toiseen kulttuuriin liittyviä tapoja tai toiminta jonkin muun kulttuurin mukaisesti. Joitakin asioita saatetaan joskus yhdessä lapsien kanssa käsitellä, mutta omien taustojensa takia perhe ei voi olettaa saavansa erityiskohtelua. Lapsen tuentarpeet ovat tietenkin erikseen, ja joitakin tapoja ja arvoja, kuten ruokavaliot ja uskonnolliset asiat, pystytään päiväkodin arjessa ottamaan hyvin huomioon ja toteuttamaan niitä vanhempien toiveiden mukaisesti. Lähtökohta on kuitenkin se, että vieraskieliset sekä kantaväestöön kuuluvat lapset ovat tasa-arvoisia keskenään, eikä jompia kumpia nosteta mitenkään jalustalle.

Ei me aleta muuttaa tätä meidän toimintaa. Se on sitä suomalaisen perinteen ja kulttuurin välittämistä esim. jouluaskartelut.(H4)

... he sopeutuu tähän suomalaiseen yhteiskuntaan ja elää täällä näiden normien mukaan mitä täällä on, mutta silti heidän omia taustoja ja juuriaan kunnioitetaan. Ehkä vähän hullu vanha sanonta, että maassa maan tavalla, ei nyt ihan kirjaimellisesti, mutta näin kuitenkin. (H8)

Työskentely Pallopuiston päiväkodissa vaikuttaa haastattelujen pohjalta olevan mielenkiintoista; arki on täynnä haasteita ja tilanteita, joissa vuorovaikutustaidot todella mitataan, jotta tietoa saadaan kulkemaan työntekijöiltä vanhemmille sekä vanhemmilta työntekijöille. Lopuksi olemme keränneet työntekijöiden mietteitä omasta työstään vieraskielisten perheiden kanssa.

Kyllähän niiltä saa paljon tietoa erilaisista asioista, ehkä oppinu paremmin kohtaamaan erilaisuutta. Oppii kohtaa erilaisia ihmisiä. Opettaa miten asioida vieraskielisten ihmisten kanssa; mikä toimii ja mikä ei. Onhan vieraskieliset perheet aika kasvava ryhmä täällä. Että sillälaila se opettaa ammatillisesti.

Musta se on hauskaa niitten kans.

Siis aivan ihania, ja rasittavia joskus.

Se on rikkaus kuule. Ne oppii meiltä, mutta kyllä mä luulen, että mekin opitaan heiltä paljon. Mulla on ainaki oma maailmankuva laajentunut. Mä luulen et se on rikkaus tänä päivänä, et se vois olla ihan tylsääkin, jos olis pelkkiä suomalaisia. Välillä on pinna kireellä ja välillä kypsytään, mutta heiltä myös saa paljon.

Musta se on lapsille kiva, että ne oppii ihan pienestä pitäen sen, että on muitakin kuin vain suomalaislapsia, jotka puhuu suomea. Ne tulee yllättävän hyvin toimeen vaikka ne ei osaa samaa kieltä.

Se on hauskaa, musta on kiva tehdä töitä niiden kanssa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Päiväkodilla on suuri rooli lapsen kotoutumisessa. Lapsen muuttaessa uuteen maahan, paikallisen kielen oppiminen on tärkeässä roolissa. Tässä asiassa päiväkoti toimii luontevana paikkana oppia uusi kieli. Lapselle tehdään kotoutumissuunnitelma ja tarpeen vaatiessa Suomi toisena kielenä suunnitelma. Näillä suunnitelmilla tuetaan lapsen kulttuuristen taustojen ja oman äidinkielen säilymistä. Suunnitelmien tarkoituksena on myös tukea uuteen kulttuuriin ja kieleen oppimisessa. Nämä suunnitelmat laativat lapsen vanhemmat yhdessä päiväkodin työntekijöiden kanssa. Työntekijän on painotettava vanhemmille, että he kotona pitävät kiinni omasta äidinkielestään. Näin lapsella on parhaat mahdolliset lähtökohdat oppia päiväkodin kautta uusi kieli, sekä säilyttää oma tärkeä äidinkielensä.

Lapsen ollessa hoidossa päiväkodissa, myös lapsen vanhemmat ovat tiiviissä yhteydessä päiväkotiin. Näin ollen lapsen kautta päiväkodilla on myös suuri merkitys vanhempien kotoutumisessa. Vanhemmat voivat päiväkodin kautta oppia esimerkiksi suomalaisesta byrokratiasta, eli esimerkiksi jotta päivähoiton voi aloittaa, täytyy vanhempien täyttää monia eri lomakkeita ja opetella käymään myös palaverissa. Tällainen käytäntö voi olla monille kulttuureille aivan vierasta. Päiväkodin kautta vanhemmat oppivat myös suomalaiseen täsmällisyyteen ja saavat tietoa suomalaisista tapahtumista ja juhlista.

Kasvatuskumppanuus on ensisijaisesti vanhempien ja työntekijöiden välistä yhteistyötä lapsen parhaan mahdollisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Tässä yhteistyössä on monesti myös niin sanottuja vierailijoita, eli tahoja, jotka ovat yhteistyössä vanhempien ja työntekijöiden kanssa jonkin tietyn ajanjakson ajan. Esimerkiksi yhteydenpito terveydenhoitajaan rajoittuu niihin hetkiin, jolloin lapsi käy terveydenhoitajan luona vuosittaisessa tarkastuksessa, tai tutkitaan jotakin lapsen kehitykseen vaikuttavaa asiaa. Kun asia on hoidettu, niin terveydenhoitaja jää kumppanuussuhteesta pois. Yhteistyötahoja voi olla monia, joten työntekijällä on hyvä olla valmiudet moniammatilliseen yhteistyöhön.

Suurin haaste kasvatuskumppanuuden toteuttamisessa oli yhteisen kielen puuttuminen. Se vaikuttaa heti ensikohtaamisesta lähtien ja vaikeuttaa arjen sujumista. Kommunikointi lapsen tuonti- ja hakutilanteissa on hankalaa, joten tiedon välitys voi kärsiä yhteisen kielen puutteesta. Tähän ongelmaan työntekijöillä on keinonsa, kuten kuvien käyttö, mutta erityisesti näissä tilanteissa työntekijöiltä vaaditaan paljon kärsivällisyyttä. Asioiden toistaminen ja selkeästi puhuminen päivästä toiseen voi koetella hermoja, mutta jossakin vaiheessa perheen kanssa päästään sellaiseen tilanteeseen, että kommunikointi sujuu. Tärkeintä tämän prosessin aikana on se, että se kaikista olennaisin tieto lapsesta välittyy aikuiselta toiselle ja lapsen arki sujuu niin päiväkodissa, kuin kotonakin.

7 POHDINTAA

Tutkimustyömme alussa alueen rajaaminen tuotti ongelmia. Ensin työn aiheena oli kasvatuskumppanuus monikulttuurisen perheen kanssa. Työntekijän näkökulman valitseminen rajasi aihetta jo jonkin verran, mutta vielä enemmän tarvittavaa rajausta tuli, kun päätimme keskittyä vieraskielisiin perheisiin. Tämä tuntui meille sopivalta rajaukselta, jo työn pituudenkin puolesta. Monikulttuurisuuden tarkoittaessa paljon enemmän kuin vieraskielisyyttä, työmme olisi laajentunut liian suureksi verrattuna opinnäytetyön itsenäisen työskentelyn opintopisteisiin nähden.

Haastattelujen aloitus tuli keväällä vastaan melko pian. Haastattelurunko laadittiin nopeasti, mutta hyvin. Olisimme voineet paremmin ohjeistaa päiväkotia siitä, millainen haastattelutilan tulisi olla, jotta olisimme muutamissa haastatteluissa välttyneet ylimääräiseltä melulta. Ylimääräinen melu ei vaikuttanut tutkimuksen tuloksiin, mutta haastattelun sujuvuuden parantamiseksi olisi hyvä, että ulkopuolisia häiriötekijöitä olisi mahdollisimman vähän.

Teemahaastattelu pareittain oli mielestämme toimiva tiedonhankintamenetelmä. Tässä menetelmässä saimme aikaiseksi paljon hedelmällistä keskustelua. Toki haastattelutilanteessa olevien neljän ihmisen läsnäolo ja keskustelu tiesi litteointivaiheeseen paljon työtä.

Kiinnitimme huomiota tutkimuksen eettisyyteen erityisesti haastateltavien ja heidän tuotostensa kohdalla. Emme käyttäneet mitään heidän sanomaansa muuhun kuin tähän opinnäytetyöhön. Haastateltavilla oli mahdollisuus missä vaiheessa tahansa muuttaa sanomaansa tai pyytää meitä poistamaan jonkun sanomansa asian. Heillä oli myös koko ajan mahdollisuus perua osallistumisensa koko opinnäytetyöhön. Haastateltavien kokemuksia ja sanomia asioita kirjaessa, käytimme neutraalia tapaa viitatessa haastateltavilta lainattuihin virkkeisiin.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda esiin Pallopuiston päiväkodin työntekijöiden osaamista ja kokemuksia kasvatuskumppanuudesta. Olisimme voineet karvoittaa heidän osaamistaan ja lähteä kehitysnäkökulmasta tekemään opinnäytetyötä, jolloin olisimme selvittäneet mitä heidän tarvitsisi tehdä, jotta kumppanuussuhde perheeseen tulisi vielä vahvemaksi. Tällainen näkökulma sopisi

hyvin uuden opinnäytetyön aiheeksi. Myös vanhempien näkökulmasta tehty työ kasvatuskumppanuudesta olisi mielenkiintoinen, mutta hyvin haastava toteuttaa, koska vanhempia voi olla hyvin eritasoisia suomen kielen osaajia. Mutta jos kieli ei ole ongelma, tässä voisi olla hyvä jatkotutkimuksen aihe opinnäytetyötään vielä aloittelevalle opiskelijalle.

Lopuksi voimme todeta tämän opinnäytetyön tekemisen olleen haastavaa, mutta mielenkiintoista. Onnistuimme hyvin työnjaossa, molemmilla riitti tekemistä keväästä 2011 aina joulukuuhun asti. Lähtökohtana tutkimuksessamme oli tuoda työntekijän ääni kuuluviin, ja onnistuimme siinä mielestämme hyvin. Tämän opinnäytetyön ansiosta saimme arvokasta kokemusta tutkimuksen tekemisestä ja siitä suuresta työmäärästä, jota se teettää.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Jyväskylä: PS-kustannus.

Coolican, H. 1993. Research methods and statistics in psychology. London, England: Hodder & Stoughton

Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. 2009. Homma hanskassa! Päiväkodin monimuotoisuus rikkautena. Oppaita ja työkirjoja 2009:3.
http://mucca.fi/wp-content/uploads/2009/12/homma_hanskassa.pdf

Hujala, E. Puroila, A-M., Parrila-Haapakoski, S. & Nivala, V. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hujala, E. Puroila, A-M., Parrila S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A-R. & Rasku-Puttonen, H. 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy

Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: PS-Kustannus.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita. Helsinki: Stakes

Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa. Helsinki: Tammi.

Kotouttamislaki 9.4.1999/493

Kurola, A., Sutinen, T. & Tiainen, A. Monikulttuurisuus rikkautena. Kokemuksia Hakan päiväkodista. Savonlinnan opettajankoulutuslaitos 2002.
<http://sokl.joensuu.fi/verkkojulkaisut/esiopetus/PDFt/Haka.pdf>

Kuusisto, A. 2010. Kulttuurinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus päiväkodissa: haasteita ja mahdollisuuksia. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto. Tutkimuksia 2010:3. Helsinki: Kuopio Niini.

Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36

Lasonen, J. & Halonen, M. (toim.) 2009. Kulttuurien välinen osaaminen koulutuksessa ja työelämässä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Maahanmuuttajalapsen kotoutumissuunnitelma. Tuumasta toimeen – lasten kasvun tukemisen resurssit luovasti käyttöön – hanke 2006 – 2008.
http://www.tampere.fi/tiedostot/5vNfTcJwd/LAPSEN_KOTO_suunnitelma25_10_2007.pdf

Mucca-hanke. Monikulttuuriset lapset ja aikuiset päivähoitossa.

Oinonen, L. 1999. Vietnamilaisia, suomalaisia vai suomenvietnamilaisia? Pääkaupunkiseudun vietnamilaisen etnisyyden ja identiteettiä 1990 –luvulla. Väestöliitto. Väestötutkimuslaitos Tutkimuksia E 6 / 1999.

Ojala, M. 1993. Varhaiskasvatuksen perusteita ja haasteita. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Oksi-walter, P., Roos, J. & Viertola-Cavallari, R. 2009. Monikulttuurinen perhe. Helsinki: Kustannus Oy Arkki.

Pitkänen, P. 2006. Etninen ja kulttuurinen monimuotoisuus viranomaistyössä. Helsinki: Edita

Pöyhönen, M. Päiväkodin johtaja. 2011. Keskustelu. 15.4.2011. Tampereen kaupunki. Pallopuiston päiväkot.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkajulkaisu]. Luettu 21.9.2011.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus>.

Seppä, S. 2006. Mitä on monikulttuurisuus? Vanhustenhuollon uudet tuulet. Porvoo: Painoyhtymä Oy, 6/2006, 20–21.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 1996. MikäMikäMaan lapset monikulttuurisessa päiväkodissa. Helsinki: Oy Edita Ab.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen maahanmuuttajatyön kehittämisjaosto. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:62. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
<http://pre20090115.stm.fi/ka1197970411610/passthru.pdf>

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Tampereen kaupunki. 2011. Maahanmuuttajien palvelut. Päivitetty 29.3.2011.
<http://www.tampere.fi/perhejasosiaalipalvelut/maahanmuuttajat.html>

Tampereen kaupunki 2011. Pallopuiston päiväkot. Pallopuiston päiväkodin esite. Päivitetty 9.3.2011.
<http://www.tampere.fi/sote/phoito/etela/palloeite.pdf>

THL, Kasvun kumppanit 2011. Luettu 13.4.2011.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus

Tilastokeskus. 2010. Vieraskielisiä perheitä vain kaksi prosenttia. Päivitetty 30.11.2010.
http://tilastokeskus.fi/til/perh/2009/02/perh_2009_02_2010-11-30_kat_002_fi.html

Unicef. 2011. YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Luettu 15.4.2011.
http://www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_sopimus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Vasu) 2005. (toinen tarkistettu painos). STAKES. Oppaita, 56. Saarijärvi: Gummerus.
http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja

SAATEKIRJE

HEI!

Olemme Tampereen ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita, ja teemme opinnäytetyötämme kasvatuskumppanuudesta vieraskielisten perheiden kanssa. Työmme on tarkoitus valmistua joulukuuhun 2011 mennessä. Yhteistyökumppanimme on teidän päiväkotinne, jossa suoritamme touko- ja kesäkuun aikana työntekijähaastattelut. Johtajanne avustuksella teidät on valittu haastatteluun. Tässä on hieman lisätietoa tulevasta haastattelusta.

Haastattelumuotona on **teemahaastattelu**. Tämä tarkoittaa sitä, että haastattelutilanne on mahdollisimman keskustelunomainen, joten tilanteen ei tarvitse edetä minkään tietyn kaavan mukaan. Laadimme haastattelun taustalle ns. rungoksi muutamia teemoja, jotka saatte tietää tässä kirjeessä. Haastattelu toteutetaan **parihaastatteluna**, joten haastattelutilanteessa teitä on läsnä kaksi Pallopuiston päiväkodin työntekijää ja me haastattelijat. Haastattelu tulee **kestoltaan** olemaan noin tunnin verran, ja haastatteluajat on sijoitettu teidän työpäiväanne sopiviksi. Oman haastatteluaikanne saat päiväkotinne johtajalta. Haastattelut nauhoitetaan nauhurilla, jotta voimme myöhemmin kirjoittaa ne puhtaaksi eli litteroida. Tuomme nämä puhtaaksi kirjoitetut haastattelut vielä teidän nähtäväksi, jolloin voitte vielä halutessanne muuttaa jotakin sanomaanne tai lisätä jotakin. Haastattelut ovat ehdottoman **luottamuksellisia**. Teidän nimenne ei tule missään vaiheessa esiin. Nauhoitetut ja litteroidut haastattelut hävitetään heti, kun olemme analysoineet ne. Teillä on myös oikeus missä tahansa vaiheessa tutkimustamme vetäytyä pois, jolloin emme käytä teidän antamaanne haastattelua millään muotoa aineistossamme.

Mitään etukäteisvalmisteluja tämä ei teiltä vaadi. Haastattelun tarkoituksena on saada teiltä työntekijöiltä kokemuksia ja tietoa kasvatuskumppanuudesta, ja sen tuomista ilmiöistä ja haasteista työskenneltäessä vieraskielisten perheiden parissa.

Liitteenä löydätte haastattelumme teemat, sekä kasvatuskumppanuuden määritelmän valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman (Vasun) mukaan.

KIITOS HAASTATELTAVILLE!

Vastaamme mielellämme teille heränneisiin kysymyksiin!

Hanna-Maria Ritoniemi
Hanna-maria.ritoniemi@piramk.fi

Essi Raita
Essi.raita@piramk.fi

(jatkuu)

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

1. Mitä kasvatuskumppanuus on?
2. Mitä kasvatuskumppanuus vaatii työntekijältä?

Haastattelun teemat:

1. Työntekijän tausta
2. Kasvatuskumppanuus
3. Vanhemmat
4. Kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta (Kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi)
5. Muuta lisättävää

(jatkuu)

Kasvatuskumppanuuden määritelmä valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman

(Vasu, 2005) mukaan:

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Tämä edellyttää keskinäistä luottamusta, tasavertaisuutta ja toistensa kunnioittamista. Vanhemmillä on lastensa ensisijainen kasvatusoikeus ja -vastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Henkilöstöllä on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen sekä vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta.

Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista, jolloin varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen. Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon, vanhempien ja varhaiskasvatuksen kasvattajien tiedot ja kokemukset. Vanhempien ja kasvattajien tiedot lapsesta luovat yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. Kasvatuskumppanuuteen liittyvistä arvoista, näkemyksistä ja vastuista tulee keskustella sekä kasvattajayhteisön kesken että vanhempien kanssa.

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys paitsi vanhempien ja henkilöstön asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään myös sen konkreettisesta organisoinnista ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Henkilöstöllä on ensisijainen vastuu sisällyttää alusta alkaen perhekohtaisesti kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta. Vanhemmille järjestetään mahdollisuuksia kasvatuskeskusteluihin paitsi oman lapsen osalta myös yhdessä muiden vanhempien ja koko henkilöstön kanssa. Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on myös edistää vanhempien keskinäisen yhteistyön muotoja ja tapoja

Kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena on tunnistaa herkästi ja mahdollisimman varhain lapsen jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella mahdollinen tuen tarve ja luoda yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa yhteinen toimintastrategia lapsen tukemiseksi. Myös ongelmatilanteissa lapsen vanhempien ja henkilöstön väliselle yhteistyösuhteelle tulee luoda kasvatuskumppanuuden ilmapiiri.

MITÄ KASVATUSKUMPPANUUS ON?

MITÄ KASVATUSKUMPPANUUS VAATII TYÖNTEKIJÄLTÄ?

1. Työntekijän tausta

- koulutus
- työkokemus
- työnimike

2. Kasvatuskumppanuus

Mitä ymmärrät käsitteellä kasvatuskumppanuus?

Mikä kasvatuskumppanuudessa vieraskielisten perheiden kanssa on oleellista?

Mistä kasvatuskumppanuus muodostuu vieraskielisten perheiden kanssa?

Mitä se merkitsee sinulle?

Mitä erityistä tulee työskentelyyn mukaan ja mitä tulee huomioida?

Miten toteutate kasvatuskumppanuutta vieraskielisen perheen kanssa?

Miten kasvatuskumppanuuden toteuttaminen näkyy arjessa?

Mitä haasteita ja positiivista mielestäsi työskentely tuo?

3. Vanhemmat

Mitä työskentely vieraskielisen perheen kanssa vaatii?

Mitä vaikutusmahdollisuuksia on vanhemmilla lapsen hoidossa, kasvatuksessa ja opetuksessa?

Mitä haasteita vanhempien odotukset tuovat työhön?

Kuinka säätelet omia tunteitasi kun kohtaat ristiriitaisia tilanteita?

(jatkuu)

4. Kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta

Miten toteutat kuulemisen periaatetta kasvatuskumppanuudessa?

Mitä haasteita vieraskielisyys tuo kuulemisen toteuttamiseen?

Miten kunnioitus ja arvostus näkyvät työssä?

Millaisia eri keinoja työntekijällä on ymmärtää vierasta kulttuuria/uskontoa?

Mitä hyvään luottamussuhteen syntymiseen tarvitaan vieraskielisen perheen kanssa?

Miten toteutate tasa-arvoa kasvatuskumppanuudessa?

Miten erilaisuus näkyy työskenneltäessä vieraskielisen perheen kanssa?

5. Muuta lisättävää?

Haasteita ja positiivisia asioita?